

Milliók köztve

40. szám

Gyurkovics Milán mandátuma

M
10750/40

írta Herczeg Ferenc

Vérmes József
nemzetőr

Ára 40fillér

Singer és Wolfner kiadása Budapest V. Andrássy ut. 16.

Vásároljon 50 havi
7 kor. 40 filléres részletre:

1 db Konv. jelzalog sorsj.
1 db Józsv sorsjegyet
2 db Erzsébet sorsjegyet
1 db Bazilika sorsjegyet

Ha postautalványon első részletként 7 kor. 40 fillért megküld, megkapja az 5 sorsjegyről szóló részletét azonnali játékjoggal. A részletek átvételével minden sorsjegyre eső nyereség kizárólagos tulajdonát képezi. Ezen sorsjegyek bármikor eladhatók vagy elzálogosíthatók. A játékterv értelmében minden sorsjegy a játék tartam alatt legalább egyszer kihúzatik. A húzások után értesítőt küldünk.

Évi össznyeresemény 1 és fél millió korona.

Évenként Huzás
11 huzás. **julius 1-én**

Főnyeresemények:
400.000, 250.000 kor.
Játéktartam 50 év, mely idő alatt
40 millió koronát sorsolnak ki.

Központi Váltóüzlet Részv.-T.
Budapest, V., Szabadság-tér 3.

Ha Ön nem tanult zenélni

gyönyörűen játszhat azonnal minden tanulás nélkül a gyönyörű hangu: Sternberg-féle hárfaciterán, úgy tánchoz mint szőlőnek v. énekkíséretnek remek szép.

1. szám. Igen szép kivitelenben	32 K
10. sz. Dupla hur. remek erőshangu, fin. fényezve	48 K
18. sz. Hárfaalaku, ábra szerint, finom munka	60 K
20. szám. Zongora hurozásu, legfinomabb	80 K

Sternberg Ármin és Testvére

császári és királyi udvari hangszergyár
Budapest, VII. kerület, Rákóczi-út 60. sz.

Hajszálakat

arc, mell és kar-
on legrovidebb
idő alatt fájda-
lom és utónym nélkül kizárólag villannyal
lehet végleg kiirtani. Dr. Moéziner tanár módja
szerint, mely kezelési módra kizárólag intéze-
tem van jogosítva. Intézetemben is kapható oly
szer, mely percek alatt eltávolítja az archajakait,
nem végleg, de hosszabb időre. Minden arc-
tisztatlanság rendbe hozása. — Szépségápolás.
Arcmasszázs, fésülés, ondulálás, hajmosás, ma-
nicur, pedicur jutányos bérletben. „Ari” haj-
eltávolító szer ára 7 korona „Ari” arcfehéritő
crém ára 6 korona. „Ari” puder 6 korona. Arc-
emul 2 hét alatt teljesen mulasztja a ráncokat.
Gáog Aranka kozmetikai intézete Budapest,
IV. Mehmed szultán-út 13. Telefon 156—99.

Göre Gábor munkái

	Füzve	Kötve
A pesti úr		
4. eresztés	2.40	4.—
A Kátsa		
4. eresztés	2.40	4.—
Vesződelmek		
5. eresztés	2.40	4.—
Durbints sógor		
5. eresztés	2.40	4.—
Göre Martsa lakodalma		
5. eresztés	2.40	4.—
Tapasztalatok az nagy kiállításról		
5. eresztés	2.40	4.—
Göre Gábor bíró ur könyve		
8. eresztés	2.40	4.—
Bojgás az világba mög más mindön- féle	3. eresztés	2.40 4.—

Kaphatók Singer és Wolfner könyvkiadóhiva-
talában Budapesten, VI. Andrásy-út 16. szám.

Játékkönyv

Mühlbeck Károly rajzaival.

A vaskos kötetben megtaláljuk az utánzó-, a futó-, a kislabda-, a nagylabda-, a kötél- és karika-játékok stb. összes változatait. Mühlbeck Károly pompás szemléltető rajzai és egész sorozat fénykép könnyíti meg a száz meg százféle játék betanítását. Barna Jakab és Ujhelyi Sándor, az ifjusági testnevelés ismert szakemberei írták ezt a „Játékkönyv”-et. — Kapható minden könyvkereskedésben. Gyermekek számára 1.50 kor. Serdültebb ifjuság számára 1.50 kor.

Szívesseget tesz nekünk és hirdetőinknek, ha rendelésénél hivatkozik a *Milliók Könyvére!*

Gyurkovics Milán mandátuma

Irta: Herczeg Ferenc

M 10.750/40

2018

Nehéz napok.

IV. Béla király óta, amikor a kutyafejű tatár sanyargatta az országot, alig látott a magyar olyan gyászos inséget, mint azt, mely a század nyolcvanas éveinek végén pusztított a hazában. Az inségnek ezuttal, hál' Istennek! lokális jelentősége volt, amennyiben csak a budapesti Sándor-utca két hónapos szobája fölött terjesztette ki sötét denevérszárnyát.

A szobákat a hallgatag Frau Anna, akinek nemzetiségét sohasem sikerült megtudnom, adta bérbe három fiatal urnak: Gyurkovics Milán címzetes miniszteri segédfogalmazónak, a jogot végzett Gyurkovics Györgynek és a kis Gyurkovics Sándornak. Az utóbbi akkori-ban még rózsásarcu ifju volt, aki júliusban bukott csak meg az érettségén és most — a családban elfogadott hivatalos verzió szerint legalább — tudós két bátyjának felügyelete alatt készült a pótérettségire.

Az oknyomozó krónikás kiderítette, hogy az említett inséget Milán idézte föl meggondolatlanul. A Sándor-utcai Gyurkovics-kolónia doyenja ugyanis a hónap elején vétkes könnyelműséggel kétszázötven forintot adott a szabónak.

Kétszázötven forintot! Épen annyival tartoznak hárman, a szabó azonban — aki inkább megszokásból siránkozott, mint meggyőződésből — a szabók régi hagyománya szerint bizonyára megelégedett volna harminc forintnyi részletfizetéssel is. És Milán, érthetetlen nagylelkűségi rohamában, mégis öt darab ötvenest vágott a szeme közé! Mire észére tért, megbánta gavalléros örültségét és visszavonta volna szívesen, mint Ibikusz gyilkosa az ön-

kéntelen vallomást. De már késő volt. A kecske, akit a váratlan boldogság egészen megrészegetett, már akkor a Muzeum tájékán járt zsákmányával, hangos monologizálásával vonva magára a fiakkeresek figyelmét.

(A szabó, Kékvári ur, az este elvitte a feleségét a Népszínházba. Előadás után a Fehérlóba mentek. Hideg halat ettek. Tartármártással. Rostélyost. A Gyurkovics-fiuk pénzén!)

Mikor Gyurka tudomást vett a dologról, a nagy ijedtségtől elakadt a lélegzete. Nem tudott beszélni, még haragudni se tudott. Mikor mégis szóhoz jutott, a mély meggyőződés hangján mondta Milánnak:

— Táncolsz te még bagóért is!

A hallgatag Frau Anna aztán egypár napon át azt a megfigyelést tette, hogy a lakói sűrűn vannak otthon és mindig alusznak.

A rákövetkező héten a legkisebbik egy kétségbeesett lépésre szánta magát, melyet csak az ifjukur tapasztalatlanságával lehet meentegetni. Levelet írt Bács-Tamásra és *postafordultával* pénzt kért az — édesanyjától! Gyurkovicsné postafordultával válaszolt:

«Pénz kell? Hogy jutott eszedbe épen hozzám fordulni pénzért? Mert nagy tévedésben vagy, édes Sándorkám, ha azt hiszed, hogy nekem kötelességem pénzzel tömni *akármelyik* pesti naplopót.»

Sándor érzékeny szívét megvérezte ez a levél.

— Hát én *akármelyik* naplopó vagyok?

Estefelé Milán elszedte minden aprópénzüket és elment a kaszinóba. Ott csak akad *valami*.

— Csak cigarettázhatnám! — sopánkodott Sándorka.

Dohányuk volt még, de a cigarettapapír elfogyott. Gyurkának ekkor egy mentő ötlete támadt. Átment Frau Annához és kölcsönkérte az imádságos könyvét.

— Nem is árt egy kicsit imádkozni, — vélekedett az ájtatos asszonyság.

Valahogyan németül mondta, mert ő — az ég tudná, hogy miért — németeknek tartotta a fiatal urakat, akik pedig következetesen rácul beszéltek hozzá, mivel tótnak nézték Frau Annát. Az imádságos könyve glogolita betűkkel volt nyomatva.

Gyurka pedig ollóval kimetszette az imádságos könyv szent képei mellől a selyempapírt és fölhasználta cigarettapapír helyett. Egy kicsit keserű íze volt, de szépen füstölt. Ő mindig tudott magán segíteni, mert leleményes volt, mint Robynson Kruzoé.

Milán csak hajnal felé vetődött haza. A fogai közt vastag havanna-szivar füstölgött. Gyurkát fölriasztotta a doyen vidám dudolása.

— Hol jártál Milán?

— Mig ti itt kényelmesen alusztok, addig én pénz után futkostam.

— A kaszinóban voltál?

— Ott. Egész éjszaka gibiceltem Horkay Ferinek.

— Feri nyert?

— Nyolcszáz forintot...

Erre a nagy számra a legkisebbik is fölébredt.

— Mennyit kértél tőle?

— Csak nem kérek tőle kölcsönt, mikor egész éjszaka gibiceltem mellette? Még azt hitte volna, hogy *azért* virrasztottam... És ha kértem volna is, mit adott volna? Ötven forintot! Az kevés.

— Kevés, persze...

— Hajnal felé abbahagyták a játékot. Feri bepezsgőzött és házárd kedvében volt. Azt mondta: Urak, ki tartja ezt a rongyos nyolcszáz forintot?

Gyurka és Sándor már akkor felültek az ágyukban és csillogó szemmel nézték Milánt, mint a farkaskölykök az éjjeli zsákmányolásról megtért öreg ordast.

— És te? — kérdezte Gyurka.

Milán ravaszul mosolygott.

— Mit tettél volna az én helyemben?

— Teremtőm! Hogy lehet ilyet kérdezni? Tartottam volna!

— Én is! — kiáltotta Sándor vakmerően.

— Helyes. Én is azt tettem, — szolt Milán. — Elütöttük nyílt ferblin...

— És? — türelmetlenkedett Gyurka.

— Veszítettem, — mondta klasszikus egyszerűséggel Milán.

A másik kettő aléltan rogyott vissza párnáira.

— Mi lesz most? — kérdezte Sándorka naiv hangon.

— Most? Lefekszem aludni, — szolt rendületlen flegmával Milán.

És úgy cselekedett, amint mondá... Ez volt pedig a bács-tamásiak mohipusztai veresége.

— Oh jaj, — kiáltotta Sándor másnap, — ma van a svábhegyi bucsubál és én foglalkozva vagyok Lányi Ellával!

(Lányi Ellának tulajdonképpen Milán volt az elismert udvarlója, de a másik kettő is imádta, különösen Sándorka, féltékeny rajongással.)

Milán egész nap titkos utakon járt és a két kisebbik Gyurkovics is külön-külön kalandozott az utcán, valami pénzes földire vadászgatva.

Azt mondják, hogy a nélkülözés nemcsak megedzi az ember jellemét, de ruganyossá teszi az elméjét is. Így érthető, hogy a kisebbik két Gyurkovics-fiu agyában, miközben más-más kávéházban ültek, ugyanaz a mentőgondolat fogamzott meg. A kivitelben az energikusabb Gyurka megelőzte Sándorkát...

— Frau Anna, — mondta Sándor, aki a sarki hordár kíséretében lépett a lakásba, — a tisztító-intézetbe fogom küldeni a ruhákat...

— Fölösleges, — mondta a jóhiszemű asszonyság, — kedves bátyja épen most vitette oda...

— Melyik bátyám? — kérdezte Sándor elhalványodva.

— Gyurka ur.

Ez némileg megnyugtatta az ifjút. Ismerte Gyurkát, ha annak van pénze, akkor neki is lesz... És Gyurka valóban érdemesnek bizonyult öccse bizalmára, amennyiben még a délután folyamán eljött Sándorkáért, egy pár fehér keztyűt hozott neki, aztán magával vitte a Svábhegyre, melynek lombos lejtőjére már akkor cinóbervörös pettyeket hullatott a közeledő ősz.

Nem fogom elmondani türelmes olvasóimnak a svábhegyi bál részleteit. Annyit konstátlok csak, hogy egy svábhegyi fiatal ben-

szülött — alkalmasint a huszonnégyfokos hőség hatása alatt — ötször egymásután elhuzatta a nótáját: *Befujta az utat a hó,* — Gyurkovics Sándor pedig megkötötte magát egy másik nótában, amely Lányi Ellának szolt: *Rám se nézett, mikor én őt megláttam...*

Ezen egy kevesett disputáltak, míg Gyurka azzal vetett véget a nézeteltérésnek, hogy három ötöst dobott a cigány tányérjába... A svábhegyi ifju, aki aznap alkalmasint nem küldte el a garderobját a tisztító-intézetbe, erre lángvörös arccal eltűnt az éji homályban; szegyenében talán szétfoszlott, elpárolgott, semmivé lett.

A két testvér reggel félnyolckor feküdt csak ágyába, a harmadik pedig, Milán, pontban nyolc órakor ébredt föl. Első dolga volt, hogy kiszólt az asszonysághoz:

— Frau Anna, szólítson föl egy hordárt, a tisztító-intézetbe akarom vitetni a ruhákat...

Az asszonyság ezen módfelett elcsodálkozott. Ő is!

— Hiszen a fiatal urak elvitették már tegnap.

— Nagyon jól van! — mondta a doyen, elnyelve ádáz haragját.

A ruhaszekrény valóban üres volt. Csak egy árva mellény, egy kalotaszegi varrottas mellény került el Gyurka satekintetét. Milán megforgatta a kezében a mellényt, aztán megvetően visszalökte. Mi az — egy egér az éhes oroszlánnak?

Macskaléptekkel ment át a szomszéd-szobába, ahol a két kisebbik aludta ki a kilencújrás szupécárdás fáradalmait.

Szelid, elnéző mosollyal kezdte átkutatni a ruhájukat. Egy-egy kabátra öt, egy-egy mellényre három és egy-egy nadrágra két zsebet számítva. Milán összesen husz zsebbe csuszattatta kíváncsi kezét. Sok mindent talált a zsebekben, de amit keresett, azt nem találta. Talált két bélyeges pezsgődugaszt, egy kék pántlikát és egy hervadt rózsát, talált némi aprópénzt is, bankót azonban egyet sem.

Hiszen csak volna tiz-husz forintja, akkor könnyen szerezhetne estig százat! Mert urimember nem ember, ha üres az erszénye. Hogy is járja be a várost pénz után, hogy keresse föl a bácskai urakat, ha nem ülhet fiakkerbe és nem léphet be vendéglőbe?

— Mi van eladó? — kérdezte az udvaron egy mekegő tenorhang.

— Pszt! Jöjjön föl!

Egy ötlet villámlott át a fején... Ezek a jó fiuk, Gyurka és Sándor, estig alusznak... A *ruhájuk* estig holt tőkeként hever a széken, pedig ha forgalomba hozná, addig is szépen kamatozhatnék... Eladja tehát a ruhájukat. Ha van a zsebében tiz-husz forint, szabadon mozoghat és könnyen szerezhet annyit, amennyire szükségük van... Estig visszajön. Estig? Délig! Kiváltja mindenüket a — tisztító-intézetből, mindegyik fiúnak ad vagy ötven forintot, aztán rendben lesz minden... Ezzel tartozik testvéreinek, ő, a doyen!

A szomszéd szoba ablakán keresztül hamar megkötötte az alkut az ószeressel. Aztán — husz forinttal a zsebében — elment hazulról. Azok odabenn édesen szunnyadtak és nem sejtették, hej! nem sejtették, hogy a végzetük immár beteljesült...

A bolygó bunyevác.

Gyurkovics Milán fejfel hosszabb volt valamennyi testvérénél és a tömör fekete bajusza miatt már harminc esztendő mutatott, ámbár alig volt még huszonöt. A hetyke szmoking és a vadászkabát nem feszült rajta oly délcegen, mint a többi Gyurkovics-fiun, de a hosszuszárnyu Ferenc-József-kabát, az államférfiak és a diplomaták e disztíngvált ruhája, jobban állott neki, mint bárki másnak. Volt azonkívül még egy tehetsége, amelyet előítéletektől ment olvasóim talán kicsinyelni fognak, de amely hathatós fegyvernek bizonyult a létért való küzdelemben: izléssel és feltűnés nélkül tudta viselni a monoklit. Egyben hasonlított Bandi bátyjához: az ő arcának és szemének is bizalmat keltő és kissé melankólikus (mondhatnám: a litelezőket lefegyverző) kifejezése volt. Már gyermekkorában is többféle hasznát látta szende külsejének. Gyurkovics Nektárusz, a kegyes kolumbácsi prépost, a kis *kerubinnak* nevezte unokaöccsét és ha misét mondott, szívesen minisztráltatott magának vele. Egy-egy minisztrálásért tiz krajcár járt, amely pénzért a kis kerubin dohányt és puskaport vett magának. (A dohányt elfüstölte, a puskaporral tüzes békákat készített, amelyeket a kolumbácsi cimzetes gazdasszony ágya alatt puffantott el orvul.) Tény, hogy a bácskai anyák később — rövidebb kirándulások alkalmával — szívesen bízták rá leányaikat Milánra, „aki nem

olyan fiatalember, mint a többi», az urak pedig összekuszált sport- és becsületbeli kérdések tisztázásánál szívesen kérdezték meg Milán véleményét.

Hősöm tehát, két öccsét a kalotaszegi varrottas mellény társaságában hagyva, elment hazulról, husz forinttal a zsebében és a képviselőház felé tartott, hogy megkeresse a monoklis Elefántovicsot, aki akkoriban a bács-tamási választókerületet képviselte. Az ország-ház előtt lármás tömeg csoportosult, a hordárok pedig különkiadásu lapokat árultak: *Dénes miniszter bukása*.

Ez a hír — Dénes István ő excellenciájának bukása — kellemesen lepte meg Milánt; elvi kérdésekben ugyan nem volt semmiféle ellentét a miniszter és címzetes segédfogalmazója közt. Milán azonban öt nap óta a tájékára sem ment a minisztériumának és most úgy vélekedett, hogy a miniszter-krizissel járó zürzavarban könnyebben kitérhetne mulasztásának diszciplínáris következményei elől. Mikor aztán elfoglalta helyét a karzaton, kellemetlen meglepetésére azt tapasztalta, hogy a különkiadásu lap hire legalább is korai még, mert Dénes István ott ült még piros bársonyszékében és azzal az ő hideg mosolyával, mellyel az ellenzéket tomboló dühbe tudja ejteni, hallgatta végig egy baloldali ellenségének szenvedélyes támadásait.

— Mondjon le! — zúgta a baloldal, mikor a szónok bevégezte beszédét.

— Mondjon le! — harsogta egy dühös hang a karzaton.

Ez a hang Gyurkovics Milán hangja volt... A következő pillanatban azonban elhallgatott. Egy hölgy, aki előtte ült a karzaton, hirtelen megfordult és az izgalomtól remegő hangon szólt hozzá:

— Szemtelenység!

Az arca hófehér volt a nagy fölindulástól, a szemében pedig könny csillogott, — hanem azért nagyon csinos volt. Tüntető módon, mondhatnám: az egész országgyűlési publikumot kicsinylő módon egyszerű, de elegáns ruhája és egész modora első pillanatra a mágnasszonyt árulta el. Kockás utazózubbonyt és tiroli kalapot viselt, a kezében pedig lorgnont és egy nyíló orgonaágot tartott.

— Hiszen ez az orgonavirágos hölgy! — szólt Milán magában.

Az orgonavirágos hölgy! Közel egy esztendő óta ismerte anélkül, hogy a nevét tudta

volna. Valami udvarias véletlen időközönként összehozta őket, az utcán, színházban és lóversenyeken. Ilyenkor mindig tudomást vettek egymásról, egy könnyű mosollyal vagy egy barátságos pillantással. Az orgonavirágos prédikátumot azért adományozta neki Milán, mivel megfigyelte, hogy hölgye nagy szeretettel viseltetik e virág iránt.

Az orgonavirágos hölgy ezuttal azonban tudomást sem vett Milánról, hanem növekedő izgatottsággal figyelt a zajongó házra. Egyszer mondott is valamit, ami egy csöppet sem vált díszére alkotmányos érzületének. Azt mondta:

— Csöcselék:

Még csak két percig maradt a karzaton, nyugtalanul fészkelődve helyén és idegességével küzködve, aztán, mikor odalenn orkánna növekedett a láрма, hirtelen fölkel, fölzavart a helyéről öt-hat embert és elment.

Milán, mivel Elefántovicsot nem találta a Házban, az Angol Királyné felé vette útját, ahol a képviselő, ha törvényhozó buzgalma a Bácskából fölhajtotta Budapestre, hajnaltól délig aludni szokott. Utközben befordult egy szapankereskedőhöz, ahol két forintért egy üveg chypret vett, — erre már igazán égető szüksége volt.

Az Elefántovics fogadójában azt a lesujtó hírt közölték vele, hogy földije a hajnali vonattal elhagyta a fővárost. Elment tehát a Gizellatéri cukrászboltba, hogy megigyék egy csésze teát és hogy egypár ostobaságot mondjon Jenny kisasszonynak, — közbe talán eszébe jut valami. A cukrászboltban azt mondták neki, hogy Jenny kisasszony gyöngélkedése miatt pár napra visszavonult az üzlettől, azért tehát Linka kisasszonynak kellett elmondania a szóbanforgó ostobaságokat.

Mialatt még a teáját kavargatta, fogat állott meg az utcán. Ruganyos léptekkel, derült arcán a kiállott izgalomnak minden nyoma nélkül, belépett az orgonavirágos hölgy. Egy mosolygó pillantással tisztelte meg Milánt, aztán bájos fesztelenséggel kezdett járni-kelni a boltban, lorgnonjával sorra kopogtatta az üvegharangokat és a kiszolgáló kisasszonynak a csemegék egész lajstromát mondta tollba.

— Küldjék utánam Kécskára... Jó napot!

Barna szeméből megint egy konfidens pillantást vetett Milánra, aztán könnyű főhajrással elhagyta a boltot. Milán a kalapja után nyúlt.

— Ki ez a hölgy? — kérdezte Linka kisasszonytól.

— Hetvicz-Janky báróné ő excellenciája. Hetvicz tábornokszernagy felesége...

— Hetvicz-Janky báróné? Hiszen ez az a szép milliomos asszony, aki évekkor ezelőtt halálosan beleszeretett Gyurkovics Gézába és akit (a számár!) Géza nem akart feleségül venni...

Milán a távozó után siet, de az ajtóban összetalálkozik Lányi Ellával, aki az édesanyja társaságában jött.

Lányi Ella nem volt se feltűnően szép, se nagyon elmés leány, de — és ez a Gyurkovics-fiuk ítélete szerint többet ért ennél — helyes leány volt, azaz ügyes, kedves és formás, mint egy pacsirta. Az apja, akivel különben nem igen lesz dolgunk, kuriai bíró volt.

— Hát nem jött el a svábhegyi bála! — mondta Ella szemrehányó hangon! — Pedig egy óra múlva elutazunk a pusztánkra, aztán őszig se táncolunk többet.

— Hiszen tudja, hogy kabinetválság van készülöben, — mondta a címzetes segédfogalmazó komolyan.

— És ilyenkor nem szabad táncolni? — csodálkozott a leány.

Közbeszölt a mama.

— Ne légy oly gyerekes, Ella! A minisztériumbeli uraknak most kisebb gondjuk is nagyobb a bálozásnál.

Milán elgondolkozva bólintgatott a fejével.

— Bizony, az ellenzék sok bajt okoz nekünk.

Ella, aki az ugynevezett *journalière-szépségek* sorába tartozott és néha nagyon igénytelen, máskor pedig fölötté csinos volt, ma — talán az átvirrasztott éjszaka következtében — elragadó volt. Pompás szabásu utiruhát viselt és ez idő szerint szépségének tudatában, valamint béli mámorának utóhatása alatt, nem volt annyira tartózkodó, mint egyébkor.

— Menjünk, Ella! — biztatta az édesanyja.

Mikor a Gizella-téren kocsiba szálltak, a kisleány kacéran odasugta Milánnak:

— Aki szeret, követ!

— Megengedik a hölgyek, hogy elkísérjem a pályaudvarig? — kérdezte Milán hangosan.

— Legyen szerencsénk, Gyurkovics ur...

Odakünn Lányiné öngysága rábizta a tárcáját és a fiatal ur megváltotta a jegyeket és ellátta a podgyászukat.

— Lássá, — mondta Ella, aki ma szokása ellenére kötekedő kedvében volt, — ha maga nem volna filiszter, akkor eljönne velünk Kécskáig. Ott átszállhat a másik gyorsvonatra és délig megint itt lehet Pesten.

— Csak ne volna miniszterkrízis!

A hölgyek elhelyezkedtek a vonaton, Milán pedig a kocs ablaka alatt levő rézrudba kapaszkodva, az idő rövidségére való tekintettel telegramstilusban udvarolt tovább Ellának... A szomszéd kupé ablakára papírlap volt ragasztva: *Bérelt szakasz*. Milán benézett az ablakon és egy újságot olvasásba mélyedt magános asszonyt látott odabenn, akiben rögtön megismerte az orgonavirágos hölgyet. Hetvicz bárónét.

Utolsót csöngettek:

— Aki szeret, követ! — mondta Lányi Ella mosolyogva.

Az orgonavirágos hölgy ebben a pillanatban eldobta az újságot és Milán felé fordította arcát. Láthatólag megismerte, mert jókedvű mosoly futott végig ajkán...

Ki tudná leírni, vagy csak meg is érteni azt az élettani processzust, mely végbemegy az ember agyában, mikor a gondolat villámgyorsasággal megtermékenyíti az akaraterőt? Midőn Julius Caesar elhatározta, hogy átlépi a Rubikont — de hagyjuk ezt máskorra! Elég az hozzá: mikor a vonat megindult, a perronon álló rendőr lármázni kezdett, a vasutasok pedig dühösen fölemelték az öklüket, mert egy ur, Gyurkovics Milán ur, fölugrott a vonatra.

— Hová tetszik utazni? — kérdezte a kalauz.

— Kécskára...

A jegye 2 forint 50 krajcárba volt, de Milán 3 forintot adott a kalauznak. A Lányiék fiakkerje, melyet — az asszonnyal folytatott rövid polémia után — szintén ő fizetett ki, két forintjába volt, kettőbe került a chypre, egy forintot fizetett a reggeliért és egyet adott a hordárnak, aki a hölgyek podgyászát ellátta. Maradt még 11 forintja...

Hirtelen ijedtség nyilalt át a Milán szívében. Eszébe jutott ugyanis két ártatlan öccse, Gyurka és Sándor — akik a kalotaszegi varrottas mellény társaságában gyanútlanul aludtak Sándor-utcai lakásukban és nem sejtették, hejh! nem sejtették, hogy Gyurkovics Milán most egy chypres üveggel a zsebében Kécskára utazik... Csakhamar be kellett azonban fe-

jeznie az audienciát, melyet a kocsi keskeny folyosóján állva, a lelkiismeretének adott, mert Lányi Ellának, akit ez a kaland boldog lázba hozott, száz mondanivalója akadt.

Kécskáig, azaz másfél óráig mindig csak beszélt. És aki beszédét hallgatta, azt hihette volna, hogy a földi életnek és minden emberi törekvésnek titokzatos végoka a tánc, a világ-egyetem legfönségesebb eseményei pedig a Vigadóban és a Hungária kistermében folynak le.

— Kécska! egy perc!

— Kezüket csókolom...

Milán kiszökött a perronra, aztán a tovább robogó vonat után nézett, melynek egyik ablakában fehér kis keszkenő lobogott. A pénztárnál megváltotta a Budapestig szóló jegyét (megint két forint ötven krajcár, — maradt zsebében nyolc forint ötven krajcár és egy chypres üveg), és a gyorsvonatot várva, föl-alá kezdett járni a sinek közt.

Most vette észre, hogy nemcsak maga szállt ki Kécskán; a kijáratnál állott az orgonavirágos hölgy, egy hatalmas dán dogg kíséretében. Az asszony épen az állomásfőnökkel beszélgetett, akit bizalmas jóismerőseként üdvözölt.

— Nem jött ki senki értem? — kérdezte.
— Hiszen telegrafáltam a kastélyba!

— A négyes fogat itt van, — mondta a tisztviselő.

— De a kastélybeliek közül senki?

— Senki.

A szép asszony keserűen föl kacagott.

— A kegyelmes ur hajnalban jött meg, — mondta aztán az állomásfőnök.

— A férjem itt van? Azt képzeltem, hogy Bécsben jár.

— Az öreg méltósága is itt van, ő már tegnap jött...

— Az anyósom?

A báróné fölemelte a fejét, mint a huszárpáripa a harci riadóra.

— Az anyósom? Füh, de boldog vagyok! Micsoda gyönyörű családi idillt élhetnek azok a kastélyban.

Az öreg állomásfőnök, aki láthatólag jól ismerte a kegyelmes asszony családi viszonyait, csöndesen mosolygott magában.

— Lássá, — mondta aztán Hetviczné, — most már tudom, hogy miért nem jött elem

senki a kastélybeliek közül. Nem mertek kijönni!

Elgondolkozva simogatta meg a kutyája fejét, majd újra a tisztviselő felé fordult.

— Mikor indul a legközelebbi vonat Budapestre?

— Tíz perc múlva. Csak nem akar megint elutazni a kegyelmes asszony?

— Hiszen ha én azt tudnám, hogy mit akarok! — mondta Hetviczné sóhajtva.

A főnököt az irodába szolitották és a szép asszony magára maradt. Amint ott állott, elhagyottan a pusztá perronon, azon töprengve, hogy a családjához utazzék-e, Budapestre-e vagy máshova, — egyszerre nagyon szánalmasnak találta a helyzetét, mert elsomorodott. A szomorúsága azonban csak egy másodpercig tartott, a következő pillanatban észrevette, hogy Gyurkovics Milán figyelemmel kíséri és fölemelte csinos fejét. A fiatal ember a nagy doggal barátkozott épen.

— Harap! — mondta az altábornagyné félhalkan.

— Engem nem harapnak meg a kutyák, — mondta Milán a mély meggyőződés hangján.

Hetviczné hátat fordított neki és szórakozottan a sinek közt kaparászó tyukokra kezdett figyelni. Aztán egyszerre megfordult a sarkán és Milánban az az erős meggyőződés kerekedett fölül, hogy a kegyelmes asszony most meg fogja szolítani. Ugy is történt.

— Gyurkovics-fiu, ugy-e?

— Gyurkovics Milán vagyok, — mondta a fiatalember, aki födetlen fővel állott a szép asszony előtt.

— Hasonlít a főhadnagy bátyjához, — szólt Hetviczné mosolyogva. — Mit csinál itt?

— A budapesti vonatot várom.

— Titok, hogy ki volt az a szép leány, akit idáig elkísért.

— Lányi Ella volt. Távoli rokonom.

(A távoli rokonságot ösztönszerű, de fölösleges óvatosságból komponálta Milán.)

A kegyelmes asszony elgondolkozott egy kissé... Az anyósára gondolt és a férjére, továbbá valami fölötte maliciózus meglepetésre, amit a kettőnek szerezni akart...

— Szeret falka mögött vadászni, Gyurkovics ur?

— Szenvedélyes parforce-vadász vagyok, — mondta Milán, aki a bács-tamási istállóban

abrakoló honvédllovak hátán eleget agarászott már, de igazi farka után még sohasem lovagolt.

Hetviczné mosolyogva babrált a keztyűjén. Olyan bájos zavarban volt, mint egy bálozó leány az első hölgyválasztáskor.

— Ha tudnám, hogy nem ért félre, Gyurkovics ur...

— Parancsol a kegyelmes asszony?

— Hát — jöjjön el a kécskai vadászatokra... Meghivom minden ceremónia nélkül, mert hiszen a bátyja régi barátunk...

(Hetviczné nem tartotta szükségesnek elmondani, hogy Milán kedves bátyjáról, Géza főhadnagyról, a herkulesfürdői kaland óta csak mint a század legjellemtelenebb emberéről szokott megemlékezni.)

— Ne gondolkozzék sokat, hanem jöjjön velem.

— De a podgyászom! Semmit sem hoztam magammal...

(Türelmes olvasóim tudják, hogy Gyurkovics Milán podgyásza — a kalotaszegi varrottas mellény kivételével — a budapesti tisztítóintézetben volt.)

— Ne gondoljon semmivel. A kastélyban el fogják látni mindennel. Jöjjön.

Ezt már türelmetlen és parancsoló hangon mondta. Öt perc múlva a sallangosan felszerelt könnyű négyes megindult a falu felé. A lovakat a kegyelmes asszony hajtotta. Milán mellette ült a bakon. Alighogy egy puskalövésnyire voltak a pályaudvartól, Milán szívéen hirtelen ijedség nyilalt át. Mert eszébe jutott két ártatlan öccse: Gyurka és Sándor, akik gyanútlanul aludtak a kalotaszegi varrottas mellény társaságában és nem sejtették, hogy Milán most 8 forint 50 krajcárral és egy chypres üveggel a zsebében parforce-vadászatra indul...

A löcsei sárga asszony.

Az elkeseredett guerilla-háború, mely a báróné és Hetvicz tábornagy között folyt (hol fesztelen nyíltsággal, hol pedig diszkrét alattomosággal) ujabban igen kritikus fordulatot vett.

A rettenetes szép asszonynak ugyanis az a maliciózus ötlete támadt, hogy nyugdíjaztatni fogja a férjét és hogy ezt a célját elérhesse, kompromittálni akarta urát a katonai intéző körök előtt. A lojális tábornagy

hítestársa egyszerre országos politikára adta magát, intranzigens politikát üzvé, a szónak legnegyvenkilencesebb értelmében. Elég lesz, ha néhány adatot sorolok csak föl a kegyelmes asszony politikai szereplésének jellemzésére.

Köztudomásra jutott, hogy a kécskai kerület győztes képviselőjelöltje, hogy megszerezze magának az uradalmi tisztek támogatását, reverzálist adott Hetvicznénak, amelyben arra kötelezte magát, hogy «a képviselőházban mindig csak szidni fogja az osztrák hadsereget...»

Erősen megingatta a tábornagy pozícióját a báróné egy nyilatkozata, mely a fővárosi utcai demonstrációk idején a lapokba került. A báróné ugyanis azt mondta, hogy a férje sokkal lelkesebb magyar ember, mint hogy alkalomadtán képes volna a védtelen utcai publikumra lövetni... Ezért Bécsben nagyon megnehezteltek és a *Wehrzeitung* sietett a közönséget informálni, hogy Hetvicz tábornagy nem magyar, hanem morva eredetű és hogy igenis képes volna a védtelen közönségre lövetni, miként ezt már megcselekedte Lombardiában.

Sokat beszéltek Hetvicznek küszöbön álló nyugdíjaztatásáról, mikor a báróné október hatodikán talpig feketében elment az aradi vértanúk emlékezetére rendezett gyászistentiszteltetre és mikor még aznap, egy nyilvános matinén, lángoló lelkesedéssel elszavalta a *Talpra magyar-t*...

Nem tudom, hogy mivel nyugtatta meg Hetvicz tábornagy a bécsieket, bizonyos csak annyi, hogy a feleségével szemben olyan sakkhuzással élt, mely a szép asszonynak jó időre elvette a kedvét a politikától. Október hetedikén ugyanis száraz hangon tudtára adta a bárónénak, hogy hivatalos uton bolondnak fogja nyilváníttatni, ha nem szűnik meg őt a nyilvánosság előtt kompromittálni.

A kegyelmes asszony rögtön tudta, hogy ez a kegyetlen ötlet anyósától ered, az öreg Hetvicz bárónétól, akit ő bizalmas családi körben a *lőcsei sárga asszony*-nak szokott nevezni. (Az öreg asszony tényleg Lőcsén lakott, az

arca pedig sárga volt, mint a citrom.) Ez a kilencvenéves öreg asszony, akit tíz esztendő óta kocsin toltak, hideg és éles volt, mint az acélpenge. Szigorú visszavonultságban élt és ha nagy ritkán megjelent a családja körében, — melynek ügyeit korlátlan hatalommal intézte, — tisztelettel és babonás félelemmel fogadták. Nagyon vallásos, gőgös, fanatikusan erkölcsös asszony volt, a Hetvicz-családban ő képviselte az arisztokratikus tradíciót.

(Nyájas olvasóim különösnek fogják találni, ha ezek után elmondom, hogy az öreg báróné családfájáról mit sem tud Perthes Justus nemesi almanakja. Az apjáról magam se tudok semmit, az anyjáról tudom, hogy mosónő volt Bécsben, a későbbi Hetvicz báróné maga pedig a bécsi udvari operában táncolt, ahol Triko-Netti név alatt nagy népszerűségnek örvendett. Hogy Triko-Netti később az arisztokratikus tradíciók egyik legtipikusabb képviselője lett, az mindenesetre különös, de a világon ennél különösebb dolgok is történnek.)

Térjünk vissza Gyurkovics Milánhoz, akit négy fürgé jukker röpitett a lőcsei sárga asszonynak mostani székhelye, a kécskai kastély felé. A lovakat a táborszernagyné hajtotta, aki — mint a legtöbb sport-lady — épp oly vakmerő, mint rossz kocsis volt. Mikor a nyilsebesen ügető kocsi kerekei veszedelmesen megközelítették az utszéli árkot, Milán ösztönyszerűen a szép asszony keze után kapott.

— Fél? — kérdezte a báróné.

— Hogy is ne! A kegyelmes asszonyt félttem.

— De nekem élvezetem telik az ilyen hajszában, még ha tudnám is, hogy kitöröm a nyakamat...

— Akkor csak tessék! — mondta Milán nevetve.

A szép asszony szeme csillogott, sápadt arca kipirult. Milán lopva pillantott reá... Egészen világos volt előtte, hogy Hetvicznét megkapta a nagy hasonlatosság, amely közte és Géza bátyja közt volt, akit a báróné — a bács-tamási családi hagyomány szerint — oly forrón imádott... Nos, ha Milánnak e hasonlatosság folytán alkalmá nyílna karriért csinálni a báróné szívében, ő nem lesz olyan számár, mint Géza...

— Pompás tréfa jutott eszembe! — mondta később a báróné, mikor egy fordulónál maguk előtt látták a falut. — A kastélybelieknek egy

távoli rokonunk gyanánt fogom bemutatni, akit rajtam kívül senki sem ismer személyesen.

Milán nevetett és nem tiltakozott a báróné terve ellen. Ő nem volt semmiféle tréfának a megrontója és hivatást érzett magában arra is, hogy méltó partnere legyen az intrikus szép asszonynak. (Nem úgy, mint az a számár Géza!)

A fogat berobogott a kastély nyitott rácsos kapuján, sebesen megkerülte a nagy gyepágyat és megállott a terrász széles lépcsője előtt. A csikos ponyva alatt együtt volt az egész család. A táborszernagy, katonai zubbonyban és civilkalappal a fején, a lőcsei sárga asszony, nikkelkerekű gyalogkocsiján ülve, aztán Hetviczné sógorsága, Mádayék, apa, anya, három kis grófnő és a nevelőnő. Éppen most hagyták abba a villásreggelit és jóízű diskurzusba merültek. Semmi rosszat nem gyanítottak, mikor forogteg módjára bevágtatott a szép asszony kocsija.

Milán leszökött a bakról és leemelte a bárónét. A kegyelmes asszony aztán a fiatalember karjába füzte a kezét és könnyű, grációzus léptekkel fölment a terrász lépcsőjén.

— Itt vagyok, édeseim! — mondta baljós-latu nyájassággal. Aztán Milánra mutatott. — Nézzétek, kit hoztam magammal!

A táborszernagy meghökkenve, az öreg asszony gyanakodva nézte Milánt, aki, mivel nem tudott egyebet tenni, szerényen mosolygott.

— Senki sem ismeri meg? — kérdezte Hetviczné. — Megmondom hát, hogy kicsoda: Hetvicz Oszkár!

A bemutatást zavart csend követte. A társaságot láthatólag nagyon meglepte ez a név. Végre megszólalt a táborszernagy:

— Hetvicz Oszkár, — az én Károly öcsém fia?

— Persze, hogy ő, — mondta az asszony vakmerően. — Nézzen az arcába, látott valaha tipikusabb Hetvicz-arcot?

— A hasonlatosság valóban meglepő, — mondta Máday gróf.

Hetvicz kezét nyújtott Milánnak.

— Isten hozott, édes öcsém. Az édesapáddal ugyan ellenségeskedésben élünk, de örülök, hogy nem osztasz érzelmeiben...

Aztán megölelte a fiatalembert. Máday is oda sietett Milánhoz.

— Szép töled, hogy eljöttél, Oszkár!

106.

A báróné önérzetesen emelte föl az arcát, mintha azt akarná mondani: Lássátok, ez az én művem! Lássátok, én nem vagyok ám olyan haszontalan asszonyka, mint hiszitek!

— A vasuton fogtam el, — magyarázta aztán az urának, — véletlenül egy kupéban utaztam a fiatal urral és a családi képek után rögtön megismertem benne a Hetviczet... Ez aztán a jó szem — mi? Elgondoltam, hogy mi csoda kedves meglepetés volna, ha elhoznám nektek... Sokáig kellett kapacitálnom a fiatal urat, végre az utolsó pillanatban mégis hajlott a szavamra... A holmija azonban a vonaton maradt...

Aztán Milánhoz fordult.

— Miért nem csókolja meg a nagyanyját?

Milán a lőcsei sárga asszonyra nézett, aki egy pillanatra sem vette le róla vércseszemét.

— Ki fog dobogni! mondta magában, mikor ajkával megérintette a kezét... Az öreg báróné azonban nem dobatta ki, hanem Milán fejére tette a kezét és figyelmesen nézett a szemébe.

— Az édesapád sok fájdalmat okozott nekem, — mondta aztán, — hanem azért Isten hozott!

— Ez igazán szép családi jelenet! — mondta a fiatal báróné, ég felé emelvén két csinos Tartuffe-szemét.

Aztán — mivel úgy érezte, hogy valami elégtétellel tartozik Milánnak — vidáman kiáltott föl:

— No nézzétek, — meg se csókolja a szép kis kuzinjait!

Mindjárt ki fognak dobni! — gondolta Milán, de azért Mádayné biztató mosolyára, engedelmesen sorra csókolta a három fiatal, fehér orgonaágat, amely a következő pillanatban három lángvörös pipaccsá változott át.

Meg kell most magyaráznom, hogy a kécskaiakra miért volt olyan szenzációs hatással *Hetvitz Oszkár* megjelenése.

A táborszernagynak volt egy testvéröccse, aki körülbelül harminc esztendővel ezelőtt meghasonlott a családjával és Erdélybe költözött, ahol meg is nősült. Azóta se látták, de annál többet hallottak felőle, mivel az erdélyi Hetvitz üldözési mániával komplikált perlekedési dühben szenvedett és az örökösödési és birtokpererek egész csapatjával hadakozott a családja ellen. Ezek a perek halhatatlanok voltak mint a fönix-madár, és ha egy véget is ért közülök, a felperes rögtön perujtással élt és föltámasz-

totta megint hamvaiból. A peres Hetvicznek volt egy fia, Oszkár, akit nemzője — a második karthagói Hamilcar — a Hetviczek elleni lángoló gyűlöletben nevelt föl. Ennek az Oszkárnak az álarcát adta rá Milánra a szép asszony, aki akkor még maga se tudta, hogy hová fog vezetni az alakoskodás: egyszerű családi botrányhoz-e, avagy valami komplikáltabb intrikához.

A perfid kegyelmes asszony időközben kijelentette, hogy öltözködni megy és Milánt egyedül hagyta a rokonsággal. A lőcsei sárga asszony odaszólitotta a megszeppent Milánt maga mellé:

— Hogy vannak odahaza?

— Köszönöm, nagyon jól...

— Boldizsár nálatok lakik még?

— Természetesen...

Az egész család mód fölött csodálkozott ezen az egyszerű dolgon.

— Nagyon különös, — mondta az öreg báróné. — Nem értem az édesapádat...

— Apa néha különös, — mondta Milán elszomorodva.

— Mi igaz tulajdonképen a Boldizsár esetéből? — kérdezte a rettenetes öregasszony.

Most dobnak ki — most! — mondta Milán magában.

— Mondd el az egész dolgot, hiszen nem titok, miután már a lapok is szellőztették.

Nagyon borus arcot csinált, Milán homlokán pedig verejték gyöngyözött.

— Sokkal jobban szeretem Boldizsárt, — mondta Milán, — semhogy elfogulatlan bírāja tudnék lenni a cselekedeteinek. Meglehet, hogy tévedek, de az én fölfogásom az, hogy Boldizsárra csak az emeljen követ, aki magát tisztának érzi.

— Oszkárnak igaza van! — mondta a táborszernagy.

Mádayné, aki láthatólag más mederbe akarta terelni a társalgást, vidáman szólt közbe:

— Hogy van Mariska?

— Pompásan érzi magát! — mondta Milán.

— Ugyan hány éves lehet most Mariska? — kérdezte tovább a grófné.

— Mariska?

Milán úgy tudta, hogy a Mariskák többnyire tizenhat és tizennyolc évesek szoktak lenni és nem akarta belátni, hogy miért legyen

épen a szóban forgó Mariska kivétel a többi közül.

— Bizony, Mariska maholnap már tizenhét esztendő lesz, — mondta vakmerőn.

Az öregasszony e pillanatban a mankója után kapott, Mádayné pedig rémülten nézett farkasszemet Milánnal.

— Hogyan? A maga édesanyja tizenhét esztendő?

Milán csuklást kapott a hirtelen rémület-től... Körülnézett, sötét daccal és kétségbeeséssel a szívében... Körülnézett és keresett egy helyet a terrászon, ahol átvethetné magát a korláton, kiiramodhatnék a kertből s kőd előttem, kőd utánam! — meg se állana többet Budapestig. A hosszú lábaiban megbizhatott; diákkorában, ha az üldöző mesterinasok elől kimenekülhetett a szabad mezőre, agarakkal se tudták volna utolérni...

— A maga édesanyja tehát tizenhat éves?

Isten tudná, hova fejlődött volna a dolog, ha a kegyelmes asszony e pillanatban meg nem jelenik az erkélyen. Ő átlag négyszer annyit öltözködött, mint minden más normális kegyelmes asszony és a hosszú gyakorlat következtében olyan ügyesen végezte a ruha-cserét, mint azok a bizonyos *jelmez-művésznők*, akiket az orfeumban van alkalmunk csodálni.

Az arca üde volt a friss víztől.

— Oszkár, Oszkár, — mondta — már megint a menyasszonyán jár az esze? — Aztán a többiekhez fordult: — Oszkár ugyanis bevallotta nekem, hogy vőlegény... A mátkáját szintén Mariskának hívják...

A Mariska-ügy ezzel el volt intézve, csak Milánnak kellett még egy tucát, a mondvascsinált menyasszonyra vonatkozó kérdésre válaszolnia. A kegyelmes asszonynak később eszébe jutott, hogy megmutatja vendégüknek a vadászlovakat és az egész társaság — kivéve természetesen az öreg bárónét — körutat tett a kert sárguló bokrai közt.

Hetviczné csakhamar előbbre került és Milán kíséretében vagy tíz lépésre elhagyta a többieket.

— Egy óra múlva utazom, — mondta Milán.

— Olyan nincs! — mondta a szép asszony.

Tekintettel a nyomukban haladókra, közbömbös arccal és elfojtott hangon beszéltek.

— Három napig ne is gondoljon az uta-

zásra... A parforcevadászatok csak holnap kezdődnek.

— Ha itt maradnék, csakhamar nekem jutna a meghajszolt róka szerepe...

A szép asszony mosolygott.

— Az olyan rókát, mint *maga*, nem fogják el, különösen akkor nem, ha *én* rejtegetem a falka előtt... Azt hiszem, ha kettőnknek kedvünk kerekednék, hogy a világot hamis nyomra vezessük, a leghiresebb vadászok is üthetnék a nyomunkat.

E nevezetes beszédre, melyet a kegyelmes asszony Werther Lottejának szende arcával mondott el, Gyurkovics Milán olyan piros lett, mint a paprika.

— Miért akarja, hogy itt maradjak?

A szép asszony egy csodálkozó pillantást vetett Milánra, aztán könnyű, verőfényes mosoly jelent meg a szája szélén. Nem szólt, csak egy vérvörös virágot tépett le a gránátfáról. A virágot jó ideig szagolgatta, — bár nem volt szaga, — közben, talán csak véletlenül, megérintette az ajkával.

— Akarja?

Odaadta Milánnak.

— Mondja, báróné, miért akarja, hogy itt maradjak?

— Kétszer is válaszoljak?

A szép asszony arca rózsás volt. Milán pedig jókora szünet után így szólt:

— Ha parancsolja, el fogom hitetni az egész világgal, hogy én vagyok Hetvicz Oszkár, vagy a dalai láma, meg fogom csókolni a kis grófnőket, rókát fogok hajszolni és politizálni fogok a táborszernaggyal... És akár parancsolja, akár nem: bele fogok bolondulni a bárónéba, ugy...

— Lassabban! Meghallják.

Mikor az istállóból visszatértek a terrászra, nagy örömet okozott Hetvicznének az a kijelentése, hogy a kellemes rokon három napig a kastélyban fog maradni. Különösen a három kis grófnő szemében csillámlott az igaz öröm tüze. A kis grófnők nagyon jó nevelésű és engedelmes kis leányok voltak, de mikor az erdélyi unokatestvér megcsókolta őket, sorra megszökdöstek a nevelőnő mellől és mire előkerültek megint, a kisleányosan lobogó hajukat már kontyba fonva viselték.

Csak a lőcsei sárga asszony ült némán kocsijában, ahonnan gonosz vércsepillantásokat vetett Milán felé. Az inas már akkor a

távíróhivatalra vitte az öreg báróné telegramját, melyet Bécsbe küldött Hetvicznek, a híres verekedő gárdistának, akivel türelmes olvasóim a vercióróva-budapesti gyorsvonal egyik kocsiában ismerkedtek meg.

— Gyere azonnal, — táviratozta a báróné unokájának.

Milán, mikor az öreg báróné szemébe nézett, egyszerre valami éles nyilalást érzett a szíve tájékán. Eszébe jutott ugyanis két ártatlan öccse, akit a kalotaszegi varrottas mellény társaságában a Sándor-utcában felejtett...

A kécskai rókavadászat.

Délután sok vendég érkezett a kastélyba. Egyrészt katonatiszt volt, a többi vadász Hetviczek szomszédságából került ki. Valahányszor új fogat állott meg az udvaron, Gyurkovics Milán mindig szívdobogást kapott. Leste, hogy nem érkezik-e valami személyes jóismerőse, aki két szóval véget vethetne az inkognitójának. A sors azonban jókedvében lehetett, mert a sok vadonat idegen ember mind Hetvicznek szelítette Milánt és szívesen parolázott vele, az az egy ember pedig, akit a kaszinójából ismert, tegezte ugyan és kedves barátjának nevezte Milánt, de a nevét nem tudta és láthatólag nem is volt rá kíváncsi. Milán se tudta az ő nevét.

Másnap reggel, pompás őszi időben, megfutották az első hajszát. Milán a Máday gróf ruháját viselte és a táborszernagy paripáját lovagolta. A derék irlandi kanca, — amelyről Milán később is hálás kegyelettel emlékezett meg, tapasztalt és szenvedélyes vadásznak bizonyult, úgy, hogy Milán, akit ezuttal nem bántott a hiuság ördöge, teljesen átengedhette a vezetést négylábu partnerének. Ő maga csak annyiban érvényesítette egyéni akaratát, hogy több ízben óvatosan és minden konfliktust kerülve, arra figyelmeztette lovát, hogy szeretné, ha a kegyelmes asszony szomszédságában maradhatnának. Ez azonban, a kanca meggyőződése szerint, lehetetlen volt és Milán nem is makacskodott.

Mikor künn, valahol a kécskai láp partján, halálit fuvattak, a tiszta levegőt hasító kúrtszó és a falka éles csaholása egyszerre mélységes szomorúsággal töltötte el Gyurkovics Milán szívét.

— Bántja valami? — kérdezte a kegyelmes asszony.

Milán megrázta a fejét és elgondolkozva tekintett észak felé, Budapest irányába, ahol két öccse már harminc óra óta várta a kalotaszegi varrottas mellény társaságában...

Este az urak átöltözködtek, — Milán fölcserélte a Máday vadászruháját a Máday frakkjával, — aztán összegyülekeztek a kastély ebédlőjében. Ebédnél kedves és megindító családi jelenet folyt le. A táborszernagy ugyanis poharát üritette kedves rokonára, Hetvicz Oszkára, akinek megjelenése véget vetett a régi és áldatlan családi perpatvarnak.

Milán oda se hallgatott. Ő elmerült a mellette ülő kegyelmes szép asszony szemléletébe, akinek külső egyéniségét, most (midőn mélyen kívágott ruha volt rajta) új és meglepően érdekes oldaláról kezdte megismerni.

A szép asszony e pillanatban Milán kezére tette keztyűs kezét.

— Oszkár! Az öreg magának beszél!

— Majd válaszolok neki.

És válaszolt neki... Azt mondják, hogy a szónoki hatás egyik titka a belső igazság. Meglehet, hogy Milán szívében e pillanatban tényleg lángot vetett a Hetvicz-család iránt való rokoni szeretet, de bizonyos, hogy oly meggyőző szavakkal tudta tolmácsolni ezt a szeretetét, hogy az érzékeny szívé Mádayné két szeme könnybe lábadt, a táborszernagy pedig megölelte és megcsókolta a fiatalembert.

Hetviczné Milánra köszöntötte pezsgős poharát.

— Választassa meg magát képviselőnek!

A táborszernagy, aki mögöttük állott, a fiatalember vállára tette kezét.

— Illő volna, ha tegeznétek egymást... Próbáld rávenni az asszonyt.

A kegyelmes asszony édesen mosolygott.

— Most még korán volna, — de meglehet, hogy ez a kívánsága is teljesülni fog.

(A táborszernagy rohamosan megszerette öccsét. Megfigyelte, hogy a felesége, — ez az aranyabroncsos csinos kis dinamit-hordó, amely állandó veszedelemmel fenyegette a Hetvicz-házat, — szívesen kacérkodik a fiatal urral és mint bölcs opportunist, úgy vélekedett, hogy egy Hetvicz udvarlása nem veszélyeztetné annyira a család érdekeit, mint bárki másé.)

Másnap megint vadásztak, este pedig bál

volt a kastélyban. Milán, aki sokkal biztosabban mozgott a parketten, mint a nyeregben, a táborszernagy ösztönzésére magára vállalta a rendező kötelességeit és egy szédítően kacskaringós kotillont rendezett, miközben bő alkalma nyílt a budapesti piknikeken szerzett tapasztalatai érvényesítésére.

A kotillon után átvezette Hetvicznét a buffetterembe, ott a sarokban megittak egy pohár pezsgőt, aztán cigarettára gyújtottak. Milán, aki már pezsgős volt (a szó szalonképes értelmében), vakmerően udvarolt szép barátnőjének, a kegyelmes asszony pedig nyugodtan ült helyén, szó nélkül hallgatta Milán léhaságait, közben meg a szemben levő nagy tükörbe nézett, amely visszavetette a fején sziporkázó gyémántjainak fényét.

— Hiszen, ha én a nőkkel szemben nem volnék olyan gyáva! — sópáncodott Milán két kezét tördelve.

— Én azt hiszem, maga nem jól ismeri önmagát.

— Hiszen, ha én nem volnék olyan gyáva! Megérintette a szép asszony kezét.

— A kiállított tárgyak érintése tilos, — mondta a báróné komolyan.

E pillanatban hozzájuk lépett a kegyelmes ur.

— Oszkár, nagyon kedves ujságot mondok! A gárdista, a te kedves, régi cimborád, akivel az erdélyi hadgyakorlatok idején megbarátkoztál, itt van... Meglepett bennünket...

A táncterem ajtaján keresztül láthatta Milán azt az óriás termetű, mord bajuszu testőrtisztet, aki mosolyogva hajlongott egypár szép asszony előtt.

Csörr! A pohár kiesett Milán kezéből... Most jön, már itt van a nagy világfelfordulás!

— Nem jössz? — kérdezte mosolyogva a táborszernagy.

— Rögtön! — mondta sápadt mosollyal Milán.

Az öreg kisietett, a kegyelmes asszony pedig sötét arccal harapdálta az ajkát.

— El mert jönni a nyomorult!

Milán már hallott egyet-mást Hetvicz kapitányról, a táborszernagy unokaöccséről, arról a feketevérű, félelmetes verekedőről, akit Európa legjobb vivójának mondtak.

— Mi lesz most? — kérdezte Gyurkovics Milán.

A szép asszony, aki inkább haragos volt, mint ijedt, sötét arccal emelkedett föl helyéről.

— Legokosabb lesz, ha mindjárt pofonvágja azt a fenevadat...

E pillanatban már be is lépett a gárdista. Az ajtó előtt összetalálkozott Hetvicznével és alamuszi mosollyal hajolt meg előtte.

— Kezeit csókolom, kis mamám! Eljöttem, mert nem tudtam ellentállni a vágynak, hogy önt láthassam. Azt reméltem, hogy az én Oszkár barátom társaságában fogom találni.

Hetviczné nyugodt és kicsinylő mosollyal mérte végig ellenségét, a kezét azonban mégis ökölbe szorította. Milán pedig dühösen nézett közbe... Szeretett volna úgy tenni, mint a bácskai zsivány, ha a csárdában rája tör a zsandár: szeretett volna valamit a kapitány fejéhez vágni, aztán kiugrani a nyitott ablakon, lóra kapni és belevágtatni a sötét éjszakába... Ehelyett azonban megfordult a sarkán és bizonytalan léptekkel bement a másik szobába. Itt egy pillanatra visszahökken két sárga vércseszemnek ráirányuló pillantásától. Az öreg báróné ott ült az asztal mellett és bezíget játszott a jószágigazgatóval, a gróf és a grófné pedig gibicelt nekik.

Az öregasszony most letette a kezéből a kártyát.

— Hallotta, kedves Oszkár, hogy egy jóbarátja érkezett?

— Hallottam, hogy Hetvicz kapitány megérkezett.

— És nem siet megölelni jóbarátját?

(Meg fognak rohanni, szét fognak tépni és ki fognak dobni, mondta Milán magában. — A fő most az, hogy ebben a helyzetben is urnak mutassam magamat.)

— Nem ismerem a kapitányt, méltóságos asszonyom.

— Miért nem szólit nagymamának?

Milán fölkelt és mosolyogva hajolt meg.

— Nagyon boldogtalan vagyok, hogy nem szólíthatom így, de én nem vagyok unokája a méltóságos aszonynak. Én nem vagyok Hetvicz Oszkár, az én nevem Gyurkovics Milán.

— Becsptél, Oszkár! — mondta Máday gróf kacagva.

— Tökéletesen józan vagyok, de Oszkár nem vagyok... És most, miután bemutattam magamat az igazi nevemen, fogadják köszönetet szíves vendégszeretetükért, amelyben Hetvicz Oszkár kedvéért részesítettek...

A többiek némán néztek össze. Milán fölemelt fővel állott előttük. Most már nem félt az ördögtől sem... Jöjjön, aminek jönnie kell!

— Semmit sem értek az egészből, — mondta Máday gróf. — Miért nevezted magadat Hetvicz Oszkárnak?

— Tréfa volt, melynek különben nem én vagyok a szerzője. A kegyelmes asszonynak támadt ez az ötlete.

— Tudtam! Tudtam!

Ezt az öregasszony mondta, keserű haraggal. Máday gróf pedig begombolta a frakkját. Nagyon elkomolyodott, olyan arcot vágott, amit lovagias arcnak lehetne nevezni.

— Engedje meg, de én ezt különösnek találom.

Máday gróf nem viselt monoklit, Milán azonban viselt; azért a lovagias arc, amit a gróf vágott, távolról sem volt olyan lovagias, mint az, amit a következő pillanatban Milán vágott. Férfiember, ha belátja, hogy nincs ut se ki, se be, legokosabban teszi, ha a lovagiaság terére lép. Hiszen, ha csak ennyi kell! Milán kész megverekedni akárkivel, a táborszernaggyal vagy akár az öreg bárónéval is...

— Azt hiszem, — mondta jéghideg hangon, — azt hiszem, ezek után nincs egyéb hátra, mint hogy újból megköszönjem a szíves vendéglátásukat, aztán ajánlom magamat.

E pillanatban belépett a fiatal báróné. A női Prometeusz már akkor új alakot öltött; az előbbi rémületnek nyoma se látszott rajta, jókedvű mosollyal az ajkán jött.

— Oszkár! Jöjjön táncolni!

— Épen jókor jön, — mondta az öregasszony epésen. — Ez az ur az imént vallotta be nekünk, hogy őt Gyurkovics Milánnak hívják...

— Hát akkor: Milán! Jöjjön táncolni!

Máday gróf dühösen ugrott föl a székéről.

— Gyurkovics urnak aligha lesz már kedve táncolni, úgy tudom, hogy el akar utazni...

— Igazán el akar utazni? — kérdezte a kegyelmes asszony.

— Hallotta, — mondta Milán kurtán.

— Melyik vonattal?

— A hajnalival.

— Akkor várjon meg, míg átöltözködöm. Magával utazom.

Szóval: a dinamitos hordó explodált. Az explozióknak, mely nem volt már szokatlan a családban, de mindig váratlanul következett

be, az lett az első és jellemző következménye, hogy Máday gróf az ajtóhoz rohant és betette a két szárnyát.

— Most tessék! — mondta dühös jókedvében.

(Történjék akármí, csak botrány ne legyen belőle!)

— Mit jelent ez? — kérdezte az öregasszony torquemadai hangon.

— Azt jelenti, hogy Gyurkovics az én jóbarátom, aki az én meghívásomra jött ide és az én kívánságomra egyezett bele a tréfás névcserébe... Azt jelenti, hogy én nem fogom eltűrni, hogy őt megsértsék... Ha mégis megteszik, olyan elégtételt fogok neki adni, olyan elégtételt, hogy — na!

Ezt a sokatmondó *na*-t mélységes csönd követte. Mádayék és az öregasszony gondolkozóba estek. Tudták, hogy így nem lehet elbánni a szép asszonnyal. Már a kezében tartja az ajtó kilincsét, kitelik tőle, hogy a báli publikumnak is elmond mindent, vagy még a mindennél is többet.

A gróf egy gyors, egyetértő pillantást váltott az anyósával, aztán a szép asszonyhoz fordult.

— Maga el akar velünk hitetni valamit, amit maga se hisz... Senki se akarja megbántani Gyurkovics urat... Meghívjuk Gyurkovicsot, hogy töltsön nálunk egy pár napot... A névcseré dolgát helyre kell igazítanunk... Majd magam világosítom föl a vendégeinket... Azt fogom nekik mondani, hogy valamennyien tudunk a tréfáról, amellyel a táborszernagyot akartuk fölültetni...

A kegyelmes asszony egy kicsit gondolkozott. Győzött ugyan, de az ő győzelmei mind olyan természetűek voltak, hogy nem tudott nekik örülni.

— Ha így van a dolog, akkor jöjjön táncolni, — Milán.

— Mit tegyek most már? — kérdezte Milán, mikor ketten fölállottak a négyeshez.

A szép asszony vállat vont.

Eysoform

*a legelőkeltebb és legújabb modorban
Gyurkovics és Máday grófok által*

— Ha van esze, akkor utazzék el holnap reggel... Hetviczek nem felejtenek semmit és nem bocsátanak meg semmit... A megindító engedékenysége, amit öt perccel előbb tanusítottak, megfélemlít... Bizonyos, hogy terveznek valamit és valószínű, hogy a kapitányt is azért hozták le Bécsből...

— Bérnyilkosságot terveznek? — kérdezte Milán nevetve.

— Arra talán nem képesek, de különben mindenre... Ha van esze, akkor utazzék el... Remélem azonban, hogy nincs esze...

— És ha nincs eszem?

— Akkor maradjon melletttem. Csinálhatnánk ketten olyan zenebonát, hogy zúgna tőle a vármegye feje.

— Csábító ajánlat. De minő arccal vegyem igénybe olyan emberek vendégszeretetét, akikről tudom, hogy szívéből megutáltak?

— Aki itt van, az mind az én vendégem. Minden az enyém, minden! Hetvicz egy szál karddal, Máday pedig két tucat kártyával jött ide... Mindenük Janky-vagyon, azt védik, ezért intrikálnak és ezért akarnak engem a bolondok házába juttatni... Én nem kellek nekik... Engem, ha pénzzé tehetnének, kilőszámra méretnének ki...

A szép asszony Milánra szögezte sötét szemét.

— Ha találnék egy embert, aki olyan vakmerő bolond, mint én volnék, ha férfinak születtem volna...

— Mi lenne a jutalma? — kérdezte Milán.

A kegyelmes asszony föl vonta a gömbölyű vállát.

— Megengedném neki, hogy reméljen... Azt mondanám neki: Amit elérhet, az a magáé, barátom!

Titánok harca.

Milánnak az éjszaka rettenetes álma volt, amely élénk bizonyága annak, hogy milyen érzékeny lelkiismerettel ruházta őt fel a természet. Azt álmodta, hogy ágyában fekszik és valami távoli nyöszörgésre figyel... Az elérhetetlen messziségben halvány fénysugár dereng, mely megvilágít egy hónapos szobát és megvilágítja két ágyban fekvő ember arcát... Nagyon sápadtak voltak és nagyon szomorúak, mintha hetven óra óta nem ettek volna semmit... Az erőtlenségükben egy

kalotaszegi varrottas mellényt tartottak... A nyitott ablakon át pedig óriás éjjeli pillangók tödültek a szobába, amelyet bűgva körülrepültek... Minden pillangó egy-egy szürkeshárnyú ószeres volt... Sorra megtapogatták és megforgatták a kalotaszegi varrottas mellényt, aztán kicsinylőleg megcsóvázták a fejüket és megint kirepültek a másik ablakon...

Mikor Milán reggeli mosakodás közben visszagondolt álmára, elnevette magát.

— Ostobaság! — mondta. — Frau Anna sokkal tisztességesebb asszony, semhogy éhezni hagyná a két fiút... Majd főz nekik kávé és köménymagos levest... Jó is lesz, ha a kettő kipihen magát, mert az utóbbi időben nagyon nekiadták magukat a korhelykedésnek és Sándorka már igazán rossz színben volt.

Reggelinél boldog meglepetés érte Milánt: három bácskai jóbarátja érkezett a kastélyba. Horkay Feri és két Elefántovics ur, a duhaj Elefántnak és a monoklis Elefántnak nevezett két testvér. Ezek az urak bácskai szomszédjaik voltak Hetviczeknek, akiknek a Jankyak révén az ország öt vármegyéjében volt birtokuk.

— Épen jókor! — mondta Milán, akinek a nyolc forint ötven krajcárjából már csak ötven krajcárja maradt. (A többit borralalókra vesztegette.) Még azon tanakodott, hogy melyiktől kérjen pénzt a három közül, mikor Horkay Feri gyanutlanul belépett az oroszlan barlangjába.

— Nem felejtetted el, Milán, hogy nyolcszáz forintommal tartozol?

— Hogy felejténem el? Meg is adom.

Azzal kivette a tárcáját, megnedvesítette az ujjá hegyét és keresgélni kezdett az okmányai közt, amelyeknek egy része rózsaszínű volt.

— Van kétszáz forintod, Feri?

— Parancsolj!

Horkay készségesen átadta Milánnak az ezresből visszajáró kétszáz forintot, Milán pedig zsebre tette a pénzt.

— Így ni, most már ezer forintot hozok.

Horkay igen elszomorodott ezen és föl tette magában, hogy nem fogja a barátját többé a tartozására emlékeztetni. Mert felvilágosodott ember létére tudta, hogy ama bizonyos, a kártya-kodexben szereplő huszonnégy óra elmulasztása miatt már csak a regényhősök szokták magukat föbe löni.

Mik
megisme
tette a
kezet f
mondta
—
Milá
— N
— én me
gon vag
Azz
megford
figyelte
gárdistát
—
Másutt t
nyugton
Reg
feltűnően
szemelát
neki kar
gombos
tette, ho
kasztani
nem telj
ült Hork
volt és d
kazan.
— H
kor az u
vettem é
— A
Milán de
— T
szik, min
— F
Hor
Mások l
nagy is
abban, h
ugyan
viv, min
is érezt
nyal, va
tudomár
hogy ez
lebbi vo
gyorsvo
Horkay
érzates
okából
meggyő

Mikor a bécsi gárdistát azelőtt való este megismertették Milánnal, a kapitány zsebre tette a két kezét, hogy ne legyen kénytelen kezét fogni a fiatalemberrel és száraz hangon mondta:

— Hírből ismerlek már, szép maszk.

Milán arca lángvörös lett.

— Nem adhatom vissza a bókot, — mondta — én most tudtam csak meg, hogy te is a világon vagy.

Azzal a szemébe nyomta a monokliját és megfordult a sarkán. A táborszernagy megfigyelte ezt a jelenetet és rögtön karonfogta a gárdistát.

— Tel! Megtiltom, hogy itt beleköss! Másutt tehetsz vele, amit akarsz, — de itt légy nyugton...

Reggelineél a kegyelmes asszony megint feltűnően kitüntette Milánt. Az egész társaság szemeláttára magához szőlitotta s odanyújtotta neki kariját és begomboltatta vele a kilencgombos keztyűjét. Abban az édes reményben tette, hogy a gárdistát talán meg fogja pukasztani a méreg... Kegyes szándéka egyelőre nem teljesült még, de a kapitány, aki ott ült Horkay Feri mellett az asztal végén, vörös volt és dohogni kezdett, mint a túlfűtött gőzkazán.

— Hallod, Milán, — mondta Horkay, mikor az udvaron nyeregbe szállottak, — én úgy vettem észre, hogy a gárdista pályázik rád...

— Annál rosszabb rá nézve, — mondta Milán derült mosollyal.

— Tudod-e, hogy a kapitány úgy verekszik, mint Kinizsi Pál?

— Hát engem láttál-e már vivni?

Horkay sohasem látta még vivni Milánt. Mások látták, köztük Gyurkovics Géza főhadnagy is és a szemtanúk mind megegyeztek abban, hogy Milán nagyon arcátlanul szokott ugyan attakirozni, egyébként azonban úgy viv, mint egy szakácsnő... A fiatal ur nem is érezte szükségét annak, hogy a kapitánnyal, vagy bárki mással összemérje a vívási tudományát és e pillanatban már elhatározta, hogy ez eshetőséget elkerülendő, a legközelebbi vonattal — a lehetőleg leggyorsabb gyorsvonattal — Budapestre fog utazni. Hogy Horkay Feri előtt mégis oly határozott és önérzetes hangon nyilatkozott, azt a célszerűség okából tette. Neki ugyanis az volt az erős meggyőződése, hogy célszerű dolog bátornak

lenni. A félelem mindig káros, — gyáva csak a tapasztalatlan ember, vagy az ostoba.

A kapitány, mikor ebédnél arról értesült, hogy Milán el fog utazni, olyan arcot csinált, mint a cserkésző róka, ha az orra előtt fölrepül egy kövér fogoly.

— Jól van, — mondta Mádaynak, — elmehet innen, de vagy vele utazom én is, vagy pedig olyan alacsonyra szabom neki a kivezető ajtót, hogy négykézláb vonul ki...

Azzal — az idő rövidségére való tekintettel — mindjárt rohamba támadt rá Milánra.

— Nem udvarias tőled, hogy elutazol... Pedig tudhatnád, hogy nem annyira a kécskai rókák kedvéért, mint inkább a te kedvéért jöttem ide...

— Fontos dolgom miatt el kell utaznom, — válaszolt Milán, — de megvigasztalhatlak azzal, hogy Budapesten mindig rám találhatsz.

— Milyen név alatt? — kérdezte a gárdista megvető mosollyal.

A kegyelmes asszonynak e mosoly láttára viszketni kezdett a jobb tenyere... Impertinens szolgálatkészséggel fordult a kapitányhoz.

— Gyurkovics nevét mindig megtudhatja tőlem, hiszen tudja, hogy alkalomadtán én vagyok a keresztanyja...

A kapitány affektált szomorúsággal csóválta a fejét.

— Attól félek, ha föl is keresem Gyurkovicsot Budapesten, neki megint másutt lesz fontos dolga...

Milán az ajkát rágta, de nem válaszolt. Az egész társaság kelletlenül érezte magát, a táborszernagy pedig dühös pillantásokat vetett öccsére. A kapitány még tovább ment egy lépéssel.

— Hogy is mondják azt magyarul, ha valaki következetesen kitér egy találkozás elől?

Milán azonban nem akart négykézlábra ereszkedni.

— Erre nincs magyar szó, — mondta, — németül *rückwärtskonzentrierung*...

A rettenetes szóra a táborszernagy Milán felé fordította sötét arcát.

— Neked, úgy látszik, sztratégiai tapasztalataid vannak? — kérdezte a kapitány összeráncolt homlokkal.

— Inkább csak elméleti tapasztalataim vannak. Hallottam, hogy mikor Moltke gróf 1866-ban Berlinből Königsgrätzbe utazott, hogy

veletek találkozzék, ti nem vártatok be, hanem Bécsbe utaztatok...

— Bizonyára *fontos dolguk* volt Bécsben, — mondta naiv arccal Hetviczné, összekoccintván poharát a Milánéval.

Az ezüstvilla paragrafussá görbült a gárdista kezében. Elnyelt egy kaszárnyai káromkodást, mely a nyelvén volt, de nem beszélt többet.

— Hallották, hogy ki lesz az új bácskai főispán? — kérdezte Horkay, hogy másfelé terelje a szót.

Később a komornyik egy cédulát csusztatott a kapitány tányérja mellé, a cédulát a táborszernagy küldte.

«Nem kell több szót rávesztegetni. Az az ur sokat hallott. Annak az urnak sok a két füle.»

— Helyes! — mondta magában a gárdista. — Egyet le lehet vágni a két füle közül...

Az előszobában megszólalt a cigány... A bácskai urak inni kezdtek és mikor a duhaj Elefántovics földhöz vágta az első poharat, a hölgyek és az öreg urak eltűnedezték az ebédlőből.

— Maga aranyos ember, Gyurkovics! — mondta a báróné. Aztán ő is eltűnt, polkázó léptekkel és halkan dudolgatva.

Az aranyos ember ekkor már fülledtnek találta a szoba levegőjét. Hébe-korba lopva nézte a kapitányt, aki az asztal alsó végén ült és két öklére támasztván állát, egész flegmával nézte ellenségét, mint az óriás kigyó a ketrecébe zárt tengeri nyulat.

Mikor Milán később, minden feltűnés mellőzésével, az előszoba ajtajához osont, kellemtelen meglepetésére, zárva találta az ajtót. A komornyik megadta neki a különös tünésmény magyarázatát.

— A kapitány ur záratta el az ajtókat. A kulcsok mind nála vannak. A kapitány ur ma mulatni akar és azt mondta, hogy hajnalig egy eleven lelket se ereszt ki a házból.

Az ebédlő ajtajában megint Horkayval találkozott össze a bunyevác.

— Te, tudod, hogy mit ígérget neked a gárdista?

— Nos?

— Azt hiszi, hogy meg akarsz szökni, mert nem győződ a bort... Le akar itatni, aztán kötőféket ad rád és oda pányváz a kegyelmes asszony ajtókilincséhez...

— Már mint engem?

— Téged... Azt tanácslom, hogy ne is kezdj ki vele, mert úgy iszik, mint a homok, és kitelik tőle, hogy beváltja ígérését... Hanem kieszeltem valami huncutságot. Te fogod leitatni, aztán, ha úgy tetszik, odapányvázhatod a kécskai templom kapuja elé...

— Hogyan?

— Majd szólok a komornyiknak, hogy töltsön vizet a boros üvegekbe, aztán fekete kávéval fesse borszinűre... A kapitánnyal majd tiszta bort itatunk, te meg vizet iszol... Azt csinálhatsz vele, amit akarsz...

Milán, mint a legtöbb bácskai ur, sokat tartott a borközi lovagiasság szabályaira, de ezuttal úgy érezte, hogy a kapitány ádáz merényletének megghiusítására minden eszköz jó, hacsak célhoz vezet.

Meg kell jegyeznem, hogy ezt a párbeszédet megelőzte egy másik dialógus, amely a monoklis Elefánt és a gárdista közt folyt le:

— Te, törököt fogtál ám Gyurkoviccsal!

— Hogy, hogy?

— Bizalmasan elmondom, hogy le akar itatni az asztal alá, aztán valami nagy csuf-ságot akar elkövetni rajtad...

— Már mint rajtam? Lássuk!

— Vigyázz magadra, mert úgy győzi a bort, mint a feneketlen hordó... Vele nem készülsz el... Leitat téged is, engem is, leitatja még a római pápát is... Hanem kigondoltam valami huncutságot. Majd szólok a cselédeknek, hogy neked festett vizet hozzanak a boros üvegekben, ő vele még tiszta bort itatunk...

A kapitány nem volt bácskai ember, nem is volt tehát borközi lelkiismerete s azért habozás nélkül beleegyezett a tervbe. Sőt, mikor Gyurkovics Milán kihívó arccal szembeült vele, maga a kapitány indítványozta, hogy kiki igyék a saját palackjából, nehogy suskus essék a töltésnél...

Igy esett, hogy a két ellenfél egész éjszaka kécskai ártézi kutvizet ivott, amin a többiek, akiket Horkayék titokban beavattak csinyükbe, fölségesen mulattak.

A többiek becsületesen ittak és éjjélkor a monoklis Elefánt arra érezte magát indíttatva, hogy tizenötször egymásután ellejtse a verbungost. Kezét a csipőjére téve, monoklijával a szemében, oly dölyfös és szigorú arccal táncolt, mint egykor talán Dávid király a frigy-

*Az emberi erő forrása
az acélos izmokban és egészséges
idegekben rejlik. Semmi sem alkal-
masabb az izmok acélosítására, szer-
vezet erősítésére mint a*
DIANA SÓSBORSZESZ

szekrény előtt. A táncot akkor se szakította félbe, mikor egy órakor a duhaj Elefánt kivette zsebéből a revolverét, — melyet mindig magánál viselt, mint más emberfia a zsebcsúját — és minden bevezetés nélkül négyszer belelőtt a nagybögrebe, melynek szakadatlan brúgása dühbe hozta. A bácskaiak, Horkay és Gyurkovics, rögtön rávetették magukat a duhajra, akit elkeseredett küzdelem után sikerült lefegyverezniük. A duhaj Elefánt ekkor kijelentette, hogy ő most meg van becstelenítve és nem akar tovább élni. Azt az öngyilkossági módot választotta, hogy fejével nekiment a nagybögőnek. A szögletes koponyája azonban szilárdabb gyártmánynak bizonyult, mint a nagybögő és a feje nyakig eltűnt a bögre beszakadt fenekén. Horkay ekkor kerti fűrészt hozatott és a barátját szakértően kifűrészelte a nyakszorítóból, miközben a bögre oly rémes üvöltést hallatott, mint a szirakuzai zsarnok ércbikája.

A gárdista és Milán közt időközben tovább folyt az ádáz tusa, amelyet víziütközetnek is lehetne nevezni.

— Mesébe való, hogy győzi! — gondolta az egyik is, a másik is.

— Gyűszüből nem iszom! — kiáltotta a kapitány, türelmetlenül a földhöz vágva poharát.

Az inas egy-egy literes ezüst-billikomot tett eléjük.

— A kegyelmes kis mamád egészségére! — mondta Milán, fenéig üritvén billikomát.

A sok víztől, amit elnyelt, nagyon posványos lett a kedve és biztosra vette, hogy reggelig békák fognak kuruttyolni a gyomrában.

— Legközelebbi találkozásunkra! — mondta a kapitány, szintén fölhajtván billikomát.

Elkéült bele, a homlokán meg hideg verejték gyöngyözött, mert szívéből utálta a vizet, még a kécskai ártézi vizet is, melyet egyébkor csak mosakodásra szokott használni.

— Rizlingit ide! — kiáltott a kapitány.

A szolga vízzel töltött két-két rizlingi butélt állított eléjük.

— Cognacot! — mondta Gyurkovics, mikor ezzel is elkészültek.

A komornyik most valamivel több fekete kávéval töltött a vízbe...

— A háborúra iszom! — mondta Milán.

Megivott egy félüveggel. A kapitány azonban nem győzte már tovább. Olyan halálos betegnek érezte magát, olyan kimondhatatlan petyhüdtnek és vizenyősnek, olyan idegesnek, amilyen még sohase volt életében. Akkor sem, mikor a muszka határon három napig rummal itatták a kozáktisztek. (Még hat héttel a mai vizicsata után is behunyta a szemét, ha a kocsija hidra ért, csak hogy vizet ne kelljen látnia.)

— Az örök békére koccintanék, — mondta a gárdista, — de előbb egy szivességet kérek tőled.

— Parancsolj!

— Meg fogod szakítani az ismeretséget Hetvicznével. Nem keresed föl többet és ha ő hivat, nem mégy el hozzá. A leveleire se válaszolsz.

— És ha parasztnak tartana?

— Akkor parasztnak tartana. Elég világos a beszédem?

— Csak az ostoba ember gyáva, — mondta Milán magában.

— Mit szólnál, vitéz kapitány, ha neked tenne valaki ilyen ajánlatot?

— Azt nem mondhatom meg...

— Megmondhatom én. Azt mondanád neki: Neveletlen! Elég világos a beszédem?

A gárdista csodálatosan nyugodt maradt.

— Nagyon jól beszélsz! Hiszen így nagyon könnyen megérthetjük egymást!

Azzal elhagyta a termet, amely már akkor egy kitörőfélben levő vulkán kráterjéhez hasonlított, olyan pokoli tombolást vittek véghez a mulató urak.

Milán karon fogta Horkayt, aki démoni tüsszel dirigálta a cigányt.

— Feri, verekszünk!

— Nagyon jól van! — mondta Horkay lángvörös arccal. Ezzel harcra készen feltűrte a kabátja ujját.

— Nem veled, hanem a kapitánnyal.

— A némettel?

Horkay valami ősi, vad csatakiátást hallott, mely Lehelék huj-hujára emlékeztetett.

— Dudát csinálunk a bőrből! — kiáltotta.

— A német bőre arra való, hogy dudát csináljunk belőle...

Erről egy nóta jutott eszébe, melyet rögtön el kellett huzatnia. A nagyobb hatás kedvéért két öklével verte hozzá a cimbalmot.

— Ezzel nem lehet beszélni, — mondta Milán, aztán megkereste a monoklis Elefántot, aki Magyarország egyik legpárbaiképesebb arcának tulajdonosa volt.

A monoklis az ablakdeszkán ült, ahonnan már két óra óta nem tudták lecsalni. A bort is odahozatta magának. Az a különös hallucinációja volt, hogy földrengés rázkódtatja meg a házat és valamikor azt olvasta, hogy ilyenkor az ajtó vagy ablak mélyedése a legbiztosabb hely. Ettől a rögeszméjétől eltekintve, egészen józannak látszott, sőt még a rendesnél is előbbkelő arcot csinált.

— Te, megverekszem a gárdistával, — mondta neki Milán.

— Az ellen tiltakozom, — szólt a monoklis.

— Ugyan miért?

— Fentartom magamnak az elsőbbség jogát. A kapitány először velem fog verekedni.

— Megsértett?

— Ő is, a többi is. Ki fogom hívni valamennyit, mindenekelőtt pedig téged foglak kihívni...

— Hát téged mi lelt?

— Bővebb magyarázattal majd a segédeim szolgálnak...

Ezzel se lehetett beszélni. Milán aztán odalépett Mádayhoz.

— Talán mennék aludni!

— Ne rontsd a társaságot! — mordult rá a gróf. — Aki álmos, az menjen aludni, de ne rontsa a társaságot.

Milán a szobájába vonult, ahol még félálomában is hallotta a távoli dübörgést. Olyanféle zaj volt ez, mintha a tűzhányóhegy ökröndöznék.

Hat óra után a duhaj Elefánt megint nagy pánikot okozott a mulatók közt. Észrevették rajta, hogy az arca elkékül, a szeme pedig ki-

dagad... Világos volt, hogy készakarva visszatartja a lélegzetét. Most ezt az öngyilkossági módot választotta, mivel még mindig becsutellenek tartotta magát. Erőhatalommal kellett megdöngönyözni és mesterséges légzést csinálni neki.

A duhaj aztán nagyon megszelidült és ágyba kíváncszott.

— Ne rontsd a társaságot! — kiáltotta Máday dörgő hangon.

Később a monoklis hosszú bucsubeszédet intézett a társasághoz. Máday dühösen ugrott föl és lesöpört egypár üveget az asztalról.

— Mondom, hogy ne rontsd a társaságot.

Nyolc óra felé már csak ketten maradtak. Horkay és a házigazda. Máday ekkor hirtelen elálmosodott.

— Komám, — mondta, — talán mi is ledőlhetnénk egy kicsit?

— Ne rontsd a társaságot! — kiáltotta Horkay szemrehányó hangon.

Máday aludni ment. Horkay pedig kilenc óráig mulatott és mivel nem tudott inni egymagában, két pohárba töltött és úgy kocintgatott önmagával.

Tíz óra felé Horkay fölkelte a bunyevácot.

— Miért nem mondtad mindjárt, hogy komolyan összetűztél a kapitánnyal? Most beszéltem Mádayval, akinek a német mandátumot adott.

Horkay hideg fürdőt vett és meglehetősen józannak látszott. Csak a két kezével gesztikulált föltűnő módon.

— Végezd el vele a dolgot, — mondta Milán. — Mindenbe belenyugszom... Szeretném azonban, ha minél előbb túleshetnénk rajta...

Délben Horkay eljött barátjáért.

— Minden rendben van. Egy óra múlva fogtok verekedni, kardra. A magam részéről jobb szerettem volna a pisztolyt, de eszembe jutott, hogy kitűnő vivó vagy és belenyugodtam a kardba...

Rettenetes, szinte szédítő gyorsasággal ment az egész; Milán alig ért rá gondolkozni is.

Az urak aztán átmentek Alsó-Kécskára. Az első kocsiban ment a kapitány, Mádayval és a duhaj Elefántoviccsal, a másikkban Milán, Horkayval és a monoklissal.

A községháza előtt állapodtak meg, ahol az előre értesített járási orvos várta őket. Az

előzőeken
totta a na
kihordta a

Mik
Horkay
éles kard
gróf boc
Elefántov
tartott, h
kezdett é
ianak nek
tani a kap

A n
öccsének
is lépett
szónoki m
folyamán
kevesen
meg kelle
viczet és
véri béke
kos fegy

Hork
dott meg
német, M
mind a k
nem is v
kijelente
a hazába
zetet is
volna a
kay rava
a közsé
az ajtót.

—
metlenül
Mil
szemlélt
már kö
rá csak
össze k

—
A k
vágott.
érte a
—
jókedvi
La
szivta
nyosan
egy sz

előzékeny szolgabíró rendelkezésükre bocsátotta a nagy tanácsszobát, amelyből a kisbíró kihordta a fölösleges butorokat.

Mikor a két ellenfél vetkőzésnek látott, Horkay pedig a börtokból kivette a borotva-éles kardokat, — melyeket az udvarias Máday gróf bocsátott a rendelkezésükre, — a duhaj Elefántovicson, akit eddig mindenki józannak tartott, hirtelen dühroham vett erőt. Tombolni kezdett és harsogó hangon követelte, hogy adjanak neki is kardot, mivel répává akarja aprítani a kapitányt is, Gyurkovicsot is.

A monoklis kimondhatatlanul röstellte öccsének illetlen magaviseletét. Rögtön előre is lépett és egy körmondatokban bővelkedő, szónoki nivón álló beszédbe kezdett, amelynek folyamán kimutatta, hogy mi magyarok oly kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni és fölszólította Hetviczet és Gyurkovicsot, hogy nyujtsanak testvéri békejobbot egymásnak és fordítsák gyilkos fegyverüket a haza ellenségei ellen.

Horkay azzal a fölvilágosítással iparkodott megnyugtatni Elefántovicst, hogy Hetvicz német, Milán pedig bunyevác, nemzetiség tehát mind a kettő és a nagy Széchenyi mondása nem is vonatkozik rájuk. A monoklis azonban kijelentette, hogy ő nem ismer nemzetiséget a hazában, ő csak egy egységes magyar nemzetet ismer. Az ég tudná, hogy hová vezettek volna a monoklis közjogi fejtegetései, ha Horkay ravaszul be nem csalja a két Elefántovicst a községi kóterbe, ahol aztán rájuk zárta az ajtót.

— Mehetünk? — kérdezte Hetvicz türelmetlenül.

Milán ez alatt látható bizalmatlansággal szemlélte ellenfelének atlétikus izmait. Most már körülbelül tisztában volt magában, hogy rá csak egy föladat várakozik: tisztességgel össze kell magát vágatnia.

— En garde! Rajta!

A két kard összezsorrent. Milán egy-kettőt vágott. A következő pillanatban irtóztató ütés érte a jobbik fülét.

— Vigyázz a füledre! — mondta a gárdista jókedvűen.

Lapos vágás volt... Horkay kedvetlenül szivta föl fogai közt a levegőt. A barátja botrányosan rosszul vivott. Igazán úgy vivott, mint egy szakácsnő. Nem is úgy, mint egy rendes

szakácsnő, hanem mint egy kisegítő bére-asszony...

— Mehet!

Egy kicsit hadonászott a kardjával Milán, aztán elszédült attól a rettenetes ütéstől, amely fülét érte megint. Ez is lapos vágás volt... A másik már élesen jött, de ezt Horkay fogta föl imponáló ügyességgel, mondva csinált ürügy alatt. A gárdista láthatólag azt csinálta Milánnal, amit akart. Az ellenfele altestét és a mellét egyre védtelenül látta maga előtt, de neki a Milán füle kellett.

A negyedik összezsapásnál történt az a különös dolog, mely aztán még sokáig foglalkoztatta a vármegye párbajképes közvéleményét.

— Állj! — kiáltotta Horkay.

Egy másodperc tizedrészével előbb, vagy talán annyival a vezényszó után, Milán kardja végighasította a kapitány karját, a vállától egészen a könyökéig...

A kard kiesett a gárdista kezéből, a sebesült pedig dühös csodálkozással nézte a vérző karját.

— Ez lehetetlen! — volt első szava.

Pedig igaz volt: Milán megvágta a kapitányt.

— Még ilyen számárság se esett rajtam! — mondta a gárdista.

Milán udvariasan szalutált a kardjával, aztán öltözködésnek látott.

— Találkozunk még! — mormogta Hetvicz, akit gyermekessé tett a megszégyenülése.

Erre Horkay válaszolt a földije helyett:

— Meggyőződhetél már róla, hogy Gyurkovics nem tér ki semmiféle találkozás elől...

Azzal kivezette barátját az utcára, ahol a falu népe, a szolgabíró és két csendőrtiszt felügyelete alatt, példás rendben és türelemmel várta az istenítélet eredményét. Kocsira szálltak és ketten visszahajtottak a kastélyba. Mikor már künn voltak a szabad mezőn, Milánnak ellenállhatatlan vágya kerekedett, hogy fölhajtsa a kalapját, vagy hogy legalább is rikoltson egyet a szíve mélyéből. Nem tette azonban meg, hanem ennyit mondott csak:

— Az én cselvágásom még sohasem hagyott engem cserben...

Horkay csodálkozva mérte végig barátját, aztán száraz hangon mondta:

— Ha az Uristen nem avatkozik bele,

akkor a német úgy körülnyirja a két füledet, mint a rattlerkölyökét...

Egy órával később, mikor Milán rányitott a villásreggelineél ülő vadásztársaságra, a hirtelen beállott csendben és a ráirányuló kíváncsi és érdeklődő pillantásokból meggyőződhetett, hogy a párbaj hire elterjedt a kastélyban. És valóban, még a pohárszék mellett suttogó inasok is a vékony fiatal urról beszéltek, aki gulyássá aprította a vasgyurót.

— Elutazik már? — kérdezte Máday grófné elfogult hangon.

— Fontos dolgaim szólítanak a fővárosba. Már tegnap is elutaztam volna, ha közbe nem jön valami — még fontosabb dolog...

Miután Hetvicznét hiába kereste az ebédlőben, megköszönte a háziaknak a szíves vendéglátást és elbucszott a társaságtól. Körüljárta az asztalt és észrevette, hogy a tábor-szernagy szurós szeme állhatatosan, mintegy megbüvölve a jobbik füléhez tapad, amely lángolt és vérvörös volt, mint az izzó vas... A lőcsei sárga asszony pillantása az ajtóig kísért, a három kis grófnő pedig rajongó lelkesedéssel nézett utána.

— Ez kellett nekem, — mondta Milán, akinek keze szinte elszibbadt a forróbbnál forróbb kézszorításoktól. — Most már fölemelt fővel oldhatok kereket... Budapestről majd küldök Mádaynének egy bokrétát, a három kis grófnőnek pedig három bonboniért, azzal punktum!

A kastély előtt várt rá a Horkay négyese. A kegyelmes asszony, kalapját a kezében tartva, ott állott a kurtafarku, hetyke ostorhegyes mellett és összecsucsorított szájjal, gyöngéd hangon beszélt valamit a lónak. Mikor meglátta Gyurkovicsot, lehunyta a szemét és sápadt mosollyal nyujtotta feléje a két kezét.

— Hogy féltettem magát! Hogy féltettem attól az emberölőtől!

— Fogom még látni? — kérdezte Milán, aki — tekintet nélkül a kocsis- és lakáj-publikumra — fogva tartotta a Hetviczné két kezét.

A szép asszony igent bólintott a fejével.

— Holnap délben együtt ebédelünk.

— Holnap délben? Hol?

— Budapesten, a József-utcai palotámban...

— Tehát utazik?

— Utazom... Mértéket kell tartani a családi örömeinkben is...

— Tehát holnap!

— Valami fontos mondanivalóm lesz... Azt hiszem — magát — is — fogja — érdekelni...

Mikor a fogat megindult, a kegyelmes asszony ott állott a terras lépcsőjén és két karját keresztbe fonva (ugy, miként Első Napoleon szokta), elgondolkozva nézett Gyurkovics Milán után.

A kalotaszegi varrottas mellény.

Alig hogy a gyorsvonat megindult, Milán szívéen hirtelen rémület nyilalt át... Eszébe jutott két ártatlan öccse, Gyurka és Sándor, akik most már ötödik napja, hogy epedve várakoznak rá Sándor-utcai lakásukban, a kalotaszegi varrottas mellény társaságában.

A következő föltételes megállóhelyen már kidugta a fejét az ablakon és dühös türelmetlenséggel mondta:

— Még se vagyunk Budapesten? Skandalum, hogy milyen lassan dőcög ez a vonat! Tanuljanak az amerikaiaktól!

Egy fővárosi hírlapot vett a stáción és mikor megnézte a vezércikket, megkönnyebbültén lélegzett föl.

Dénes miniszter utóda!

Minisztere tehát végérvényesen megbukott. A címzetes segédfogalmazó tíz napig nem volt a hivatalában és hébe-korba elborongva gondolt mulasztásának diszciplináris következményeire; de most bizott magában, hogy az általános fölfordulás közepett ebből is ki fogja magát vágni.

— Dénes tehát megbukott, — szólt utitársához Milán.

Utitársa a kécskai vadásztársaság egyik tagja volt, az a bizonyos kaszinótag, akinek a nevét nem ismerte s kiről annyit tudott csak, hogy mindenütt látható és hogy minden házban benfentes.

— Sajnálom Dénest, — mondta a másik, — mert iskolatársam és jóbarátom volt...

(Mennyi iskolatársa is van egy miniszternek! gondolta Milán magában.)

— Most talán feleségül veszi Hetvicznét, folytatta a másik.

— Kit venne el?

— A kegyelmes asszonyt...

— Már mint a miniszter?

— Természetesen, Dénes... Hiszen az egész vármegye ezen töri most a fejét...

A mindent tudó ur — mivel Milánnak volt annyi esze, hogy nem árulta el a maga tudatlanságát — bőbeszédűen kezdte tárgyalni a Hetvicz-Dénes esetet.

— Azelőtt sokat jártam a Janky-házba és jól emlékszem vissza Hetviczné leánykorára... Már akkor is egy kicsit izés volt — hogy is mondjam? — hóbortos! Beleszeretett a kasznárjának vagy az ispánjának a fiába, Dénesbe, aki akkor még kishivatalnok volt a minisztériumban... Valami bolond szenvedélyes szerelem lehetett az és a vármegyében nagyon különös dolgokat suttoztak... Azt mondták, hogy a bárónő hozzá fog menni, sőt azt is beszéltek, hogy hozzá kell mennie Déneshez... Annyi tény, hogy Janky bárónő az egész gótai almanak nagy rémületére Dénesné akart lenni, de valami kicsiségen aztán összevesztek a szerelmesek. A bárónő ugyanis azt kívánta, hogy Dénes szerezzé meg a nemességet, amit könnyen ki lehetett volna neki járni... Dénes polgári érzékenysége fennakadt ezen és mivel ezuttal az ország legnyakasabb embere állott szemben az ország legönfejjebb hölgyével, bekövetkezett a szakítás... A bárónő, hogy a szakítást véglegessé tegye, elkeseredésében hozzámment Hetviczhez... Dénes pedig, mint afféle dühös stréber, azalatt megmászta a hivatalos lajtorja minden fokát...

(Gyurkovics Milánnak ekkor eszébe jutott az orgonavirágos hölgyvel való találkozása az országháza karzatán. Az utitárs pedig folytatta elmélkedését.)

— Akik sürűbben érintkeznek a kettővel, úgy látják a dolgot, hogy — bár dacosan kerülgetik egymást és egymás nevét se veszik az ajkukra — ma is körmük hegyéig telve vannak haragos szerelemmel... Bizonyos, hogy Dénes feltűnően közömbös az asszonynéppel szemben, amely pedig ugyancsak sűrűn kíségeti a kegyelmes agglegényt. Hetviczné pedig kétségbeesett kísérleteket tesz, hogy megszabaduljon az urától... Ha Dénes egy békítő szót mondana Hetvicznének, azt hiszem, hogy az asszony, semmivel sem törődve, esze nélkül menne utána... Dénes azonban eddig sokkal exponáltabb állást foglalt el, semhogy ilyenféle botránnyal szabad lett volna magát kompromittálnia... Ma már másképp van. Dénes nem miniszter többé és az udvar előtt,

amely végleg megvonta tőle kegyét, nincs már mit veszítenie... Belekóstolt a földi nagyságba, belefáradt és elkedvetlenedett, — meglehet, hogy most kedve jön belekóstolni abba is, amit boldogságnak szokás nevezni.

Az utitárs elhallgatott, Milán pedig egy kelletlen mozdulatot tett a kezével, mintha szunyogot akarna elriasztani az orráról. Ilyenformát gondolt magában:

— Ez az én jóbarátom, akinek nevét nem tudom, vagy poéta, vagy kofaasszony, vagy pedig szajkó... Mert hogy két emberfia tiz esztendeig titokban szeresse egymást, az gyakran szokott megesni a regényekben, de nem Kécskán...

Aztán más egyébről kezdtek beszélgetni és az utitárs azt a megjegyzést tette magában, hogy a másik, akinek a nevét ő se tudta, igen szeretetreméltó ember.

— Ha egyszer elunod magadat Budapesten, majd meglátogatlak, én...

Azzal odaadta Milánnak a névjegyét. Gyurkovics egy futólagos pillantást vetett csak a kártyára, aztán az ajkába harapott, hogy el ne nevesse magát. Hogyis lehet valakinek ilyen névjegye:

Csik-szent-gáspári és kraszna-gelléri

GÁSPÁR JENŐ

cs. és kir. asztalnok, a M. A. R. lovagja.
nagybirtokos stb.

(Hogy mi legyen az a M. A. R., amelynek az utitárs lovagja volt, azt se Gyurkovics Milánnak, se nekem nem sikerült megtudnom.)

Milán is odaadta utitársának a maga névjegyét és a másik ugyancsak az ajkába harapott, hogy el ne nevesse magát. Hogy is lehet valakinek ilyen névjegye:

GYURKOVICS

Mikor Gyurkovics Milán a budapesti pályaudvaron kocsiba szállt, rettenetes türelmetlenség vett rajta erőt.

— Hajts, ahogy csak tudsz! — kiáltott oda a kocsisnak.

Megérkezett a Sándor-utcába és egyszerre négy lépcsőfokot is átugorva, vágatott föl a garádicson.

— Csak későn ne érkezzem!

A lakás ajtaja zárva volt, türelmetlen kopogtatására nem felelt senki és Frau Anna fülkéjében se mozdult semmi. Szerencsére nála volt az előszoba kulcsa, így mégis bemehegett... Viharosan dobogó szívvel lépett az első szobába... Meg volt indulva, mint a bányász, aki behatol a beomlott tárnába, ahol bajtársai öt nap óta várják a segítséget...

— Gyurka! Sándor! — kiáltott gyöngéd, vigasztaló hangon.

Semmi válasz. A másik szobában pedig üresen állott a megvetett két ágy.

— Fiuk! Ne izéljetez már! — szólt Milán nevetve, de a nevetés nem a szívéből fakadt.

Oly hideg, barátságtalan és üres volt a lakása... Megint kiment a Frau Anna fülkéjébe, megint visszajött. Vajon hová lehettek? Aztán felkutatta a két szobát, még az ágy alá is nézett, de sehol nem talált semmit, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy itt emberek tanyáznak... A lakás olyan sivár volt, mint egy puszta sziget az óceán közepén.

Végül kinyitotta a szekrényeket is. Az egyik szekrény sarkában, elfeledten és titokzatosan, mint egy vizözön előtti állat csontja, ott feküdt a kalotaszegi varrottas mellény...

Babonás félelem vett rajta erőt, mikor egyszerre neszt hallott a háta mögött. Az ajtóban látta Frau Annát, nagykendővel a fején és papircsomaggal a kezében. Az asszonyság is nagyon meg volt ijedve, mikor meglátta a Milán dült ábrázatát.

— Jesszus Máriám, — hát él még a nagyságos ur?

— Hol van Gyurka? Hol van Sándorka?

— Hát nem a nagyságos ur vitte el őket?

— Én?

Amit Frau Annától megtudott, az még jobban nyugtalanította. A fiuk négy-öt nappal ezelőtt tűntek el a lakásból, kevés idővel azután, hogy Milán Kécskára utazott.

— Hová lehettek? — kérdezte Frau Anna. Milán dacosan vállat vont.

— Hát őrzője vagyok én a testvéreimnek?

Ugyanazt mondta, amit Kain mondott, mikor az Ur számon kérte tőle Ábelt.

— Kain! Kain! Hol vannak testvéreid, Gyurka és Sándorka?

Ámbár ezzel eleibe vágok az elbeszélésnek, mégis elmondom, hogy Milán még három napig hiába várta haza a két öccsét. Keresni kezdé őket a rendes kávéházaikban és délben a Váci-utcában. Mind hiába! Haza is táviratozott Bács-Tamásra, de onnan azt a választ kapta, hogy nem tudnak a két fiuról semmit.

Még egy kísérletet tett. Az egyik napilapban a következő hirdetést tette közzé:

*Gyurka és Sándor! Gyertek haza.
Mindent megbocsátok.*

Milán.

Erre se jött válasz.

Szép Heléna.

Mikor Milán másnap — a megérkezése után való nap — elment a József-utcai Jankypalotába, meggyőződhetett róla, hogy Hetviczné meg szokta tartani a szavát. A kegyelmes asszony az előszobában fogadta vendégét. Még utiruhában volt.

— Egy órával ezelőtt érkeztem meg Kécskáról... kocsin jöttem...

Bevezette egyik kis szalonjába, ott egy üveg cognacot állított eléje, meg egy doboz cigarettát, ő maga pedig öltözködni ment.

Nagysokára visszajött megint és ekkor az egész kegyelmes asszony végig sárga volt. A pongyolája — melyet selyemzsinórral kötött meg karcsu derekán — sárga atlasz, a keztyűje sárga svédbőr, a harisnyája sárga selyem. Csak az arca volt rózsás a hideg víztől. Első dolga volt, hogy permetező labdával egy üveg orgonaillatot fröccsentett szét a szobában, aztán parancsot adott, hogy terítsenek villásreggelihez, nem az ebédlőben, hanem a kis szalonjában.

Ketten ültek asztalnál, mint a fiatal házasságok. Az asztal a kandalló előtt állott, amely igazi velencei kandalló volt és nem afféle novella-kandalló. A szép asszony különben bámulatos étvágyat fejtett ki. Ő hajnaltól estig folyton járt-kelt, forgott és duruzsolt, mint a gyerekek búgócsigája és ha asztalhoz ült, éhes volt, mint a farkas.

Feketekávéval, mikor a fől szolgáló cselédek már nem háborgatták őket, a kegyelmes

asszony maga is cigarettára gyújtott. Hátra-
dőlt a karosszékeben, fehér fogait mutatta és
hosszan nézett a Milán szemébe. Meglátszott
az asszonyon, hogy valami rosszban töri
a fejét.

— Kíváncsi? — kérdezte egyszerre Mi-
lánról.

Aztán elkomolyodott.

— Én magát nagyon jellemes embernek
tartom, Gyurkovics... Sőt, ha igaz akarok
lenni, akkor maga az első jellemes ember, aki-
vel életemben találkoztam... Mert a többi —
a többi — eh!

Egy szimbolisztikus mozdulattal a kan-
dallóba dobta a cigarettáját...

— Parancsoljon velem, — mondta Milán.

— Elmondom, hogy mit akarok... A budai
szinkörben még mindig játszanak... Holnap-
után lesz a bucsuelőadás... A Szép Helénát
adják...

Hetviczné ekkor elhallgatott, szelid, kö-
nyörgő mosollyal pillantott Milánra, majd így
folytatta:

— Gyurkovics, édes Gyurkovics! Én hol-
napután a budai szinkörben el akarom játszani
Szép Heléna szerepét!

Milán majd hogy ki nem ejtette kezéből
a kávécsészét:

— A Szép Helénát akarja játszani?

— Azt... A hüvös időjárásra való tekin-
tettel jobb szeretném ugyan, ha ezt a szerepet
valami fűthető színházban játszhatnám, de nem
hiszem, hogy a Népszínház kötélnek állana s
azért nincs egyéb hátra, mint hogy tervünknek
megnyerjük a szinköri direktort...

— De miért akar föllépni?

— Azért, mert ha nem játszhatom el a
Szép Helénát, meghalok bánatomban. Ha pedig
eljátszom, valószínű, hogy a férjem el fog ker-
getni, ami kimondhatatlanul boldoggá tenne...
Eddig is megpróbáltam már sok mindent, hogy
szakításra bírjam az uramat, de ő rettenetes
módon ragaszkodó férj. Bármilyen skandalu-
mot is rendeztem, eddig mindig letagadta, vagy
elsimította... A Szép Helénát nem tagadhatná
le és nem simithatná el... Ennek ezer szem-
tanuja lesz és a lapok külön tudósításokat fog-
nak róla írni... Régóta tartogatom ezt az ütő-
kártyámat és most elérkezett az ideje, hogy ki-
játsszam...

Milánnak e pillanatban eszébe jutott kécs-
kal utitársa.

— És miért nem játszotta ki már eddig?
— kérdezte.

A szép asszony szemérmatosan lesütötte
a szemét. Láthatólag nagy zavarban volt.

— Gyurkovics, maga olyan különös dolgo-
kat kérdez tőlem!

Aztán kissé nekibátorodott és mosolyogva
a fiatalember karjára tette a kezét.

— Hát nem sejtí, miért akarok most min-
denáron szakítani a férjemmel?

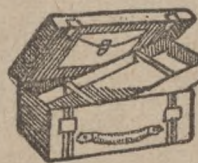
(A valóságban úgy volt a dolog, hogy a
szép asszony a mai napig nem *mer*te kijátszani
az utolsó ütőjét. Attól félt, hogy a családja egy
ilyen országraszóló skandalum után bolondnak
fogja nyilvánítani; ugyis ez volt a lőcsei
sárga asszony kedves terve. Most azonban —
amióta e kérdésben hazánk egyik kiváló jog-
tudósával értekezett — nem félt már ettől, sőt
úgy tudta, hogy a táborszernagy, ha tényleg
bolondnak nyilváníthatná hitestársát, ezzel csak
az ő malmára hajtaná a vizet... Ha bolond-
nak nyilvánítják Hetvicznét, akkor Hetviczné
be fogja bizonyítani, hogy ő már férjhez-
menetele idején is bolond volt, épen ennyire,
vagy talán még bolondabb, és ez esetben a
szentszék bizonyára megsemmisítené házasa-
ságát.)

Milán alkudozni próbált a kegyelmes asz-
szonnyal.

— Talán mégis jobb volna, ha más sze-
repben lépne föl? Például a Lowoodi árvában?
A báróné azonban fejét rázta.

— Nem, nem! A Szép Heléna szerepe in-
kább megfelel az én művészi egyéniségemnek.
Különb is betéve tudom az egész szerepet,
mert leánykoromban egyszer — egy műked-
velő előadáson — föl akartam benne lépni...
A gyámom... a számár! — nem engedte meg.

Aztán elmondta Milánnak, hogy mi lesz az
ő dolga. Mindenekelőtt a direktorral kell be-
szélnie. Igérhet neki, amennyit kíván: ezer
vagy kétezer forintot. A fődolog, hogy az elő-

CSAK A
MEHMED SZULTÁN
5. SZÁM ALATT VAN
A RÉGI MUZEUMKÖRÖTÖN

CSÁNGÓ HENRIK
BŐRÖNDÖS
MINT FONTOS MERT FÜLKÖZLEPÉNY

készületek titokban maradjanak, mert ha a táborszernagy neszét venné a dolognak, még az utolsó órában is megakadályozná az előadást... A rendes szinköri primadonnával kell hirdetni az előadást, a primadonna aztán egy órával az előadás előtt be fog rekedni és ekkor fogják csak kiragasztani az új szinlapot, Hetvicz báró táborszernagy feleségének nevével...

— Most pedig siessen Budára, aztán értesítsen, hogy mit végzett a direktorral?...

Mikor kezét nyújtott a fiatalembernek, annak egyszerre az a vakmerő gondolata támadt, hogy megöleli a kegyelmes asszonyt. A sárga selyem gombolyag azonban ügyesen kisiklott a karjai közül és a nagy karosszék mögé vonult.

— Ne legyen olyan szemtelen, édes barátom, hanem várja meg a maga sorát!

Ezzel csókot intett a távozó után és csinos kis alt-hangján trillázni kezdett:

Vénusz anyám, csak azt kérdezem én:
Miért oly gyűlöletes tenéked az erény?

Milán igen lelkiismeretesen járt el megfiztető küldetésében. Az igazgató egy sorsüldözött király borongós méltóságával fogadta, mikor azonban a fiatal ur azt a bizonyos ezer forintot emlegette előtte, dühbe jött.

Minek nézik őt? Minek? Őt nem lehet olyan könnyen lóvá tenni. Ezer forint? Annyi pénz talán nincs is a világon.

Csak nehezen lehetett vele megértetni, hogy az ajánlat komoly. Az igazgató urat akkor egészen elbágyasztotta a nagy boldogság. Kezes lett, mint a hetes bárány és ha Hetviczné akarta volna, nemcsak a Szép Heléna, hanem a Lear király szerepében is fölléphetett volna.

Harmadnapra délben megtartották az első és utolsó próbát. A színészek még akkor se tudták, hogy ki az a titokzatos szép asszony, aki ötszázforintos köpönyegben jár-kei a színpalak közt.

— Elragadó! Pompás!

Ezt az igazgató kiáltotta több ízben.

— Biztos, hogy kifütyülik... De nem baj!

Ezt Milán mondta, aki egyedül állt a homályos nézőtéren.

A kegyelmes asszony eldiskurálgatott két-három órát a színpadon és mikor a próba után Milánnal megint áthajtatott a Lánchidon, ép

oly keveset tudott a darabból, mint a próba előtt.

Elérkezett a nagy este.

A kegyelmes asszony egyedül akart átkocsizni a szinkörbe, de megkérte Milánt, hogy látogassa meg öltözőjében még az előadás kezdete előtt. Gyurkovics egy negyedórával hét előtt lépett be az öltözőbe, óriási orgonabokrétával a kezében. Utközben már látta a vörös cédulákat, melyeket keresztbe ragasztottak a színlapon: *Kinizsi Paula kisasszony rekedtsége miatt Hetvicz-Janky báró táborszernagy ő excellenciájának neje fogja eljátszani Szép Heléna szerepét.*

A báróné ott ült a fényesen kivilágított deszkafalu öltözőben. Egész természetét prémes nagy köpönyege takarta el, csak aranyos cipőjének hegye látszott ki a köpönyege alól.

— Jaj, csakhogy itt van! — szólt Milánhoz.

Az arca sápadt volt a festék alatt.

— A keze remeg? — mondta Milán.

— Mindenem remeg... Még a fogam is vacog... Rettenetesen félek... Azt hiszem, óriás bolondot tettem, mikor magára hallgattam...

— Rám hallgatott?

— Persze, maga az oka mindennek... Miért nem verte ki a fejemből ezt az ostobaságot? Én asszony vagyok, de maga férfi és azért kötelessége volna okosabbnak lenni...

Milán jó arccal hallgatta végig a szép asszony gorombaságait.

— Mit akar most tenni?

— Ki fogom hirdettetni, hogy én is be-rekedtem, mint Kinizsi Paula kisasszony...

— Annak nagyon fog örülni a táborszernagy ur...

A táborszernagy említése gondolkozóba ejtette a kegyelmes asszonyt.

E pillanatban bekopogtatott az igazgató.

— Mindjárt kezdjük! A ház zsufolva van! Ilyen előkelő publikumot nem látott még a Nemzeti Színház se!

Azzal elrohant megint.

— Mutassa a kosztümjét! — szólt Milán.

— Nem, nem! Szégyenlem magamat!

— Bundában akarja eljátszani Szép Helénát?

— A színpadon az más, — de itt, ebben a kis szobában...

— Legalább megszokná a tüzet, még mielőtt föllép...

— Gondolja, hogy akkor megjön a bátorságom?

Habozva és lángvörös arccal csusztatta le hófehér válláról a köpönyeget. Milán pedig egy pillanatra lehunyta a két szemét, mint szent Antal, mikor a sátán kísértése ellen védekezett... Egy vastag gyöngyfüzér és egy pár aranyszandál volt a kegyelmes asszonyon; a szandálját piros szalaggal füzte a lábához; volt rajta azonkívül valami görögös ruha is. Mind-egyik vállán egy-egy sziporkázó gyémántcsatt tartotta össze a ruhát.

— Azt hiszi, hogy ki fognak füttyülni? — kérdezte a báróné aggódva.

— Mit, kifüttyülni? Tombolni fognak örömkömben a nyomorultak! — mondta Milán, aki e pillanatban az egész színházi publikumra féltékenykedett.

Megint bekopogtatott az igazgató.

— Pompás! Mindjárt kezdjük... Megadom a jelt... Kegyeskedjék a színpadra fáradni...

Szép Helén elsápadt, de aztán magára vette köpönyegét és kiment a színpadra, annyi megadással, mint az áldozatra szánt bárány. Ilyen szelidarcu Szép Helénát még nem láttak színpadon.

— Meg kell lennie, barátom... Isten nevében előre!

Mikor a függöny felgördült, ketten ott álltak az egyik színpalán mögött és visszafojtott lélegzettel hallgatták a nézők tompa moraját. A kar énekelt, Hetviczné pedig olyan arcot csinált, mintha ez volna az ő temetési éneke.

— Mi lesz velem? El fogok ájulni, el fogok sülyedni...

A kar elvonult és Kalhasz kettesbe maradt Páris királyfival.

— Mindjárt föl méltóztatik lépni! Kegyeskedjék vigyázni a végszóra!

A végszó még nem hangzott el, mikor egy szálas termetű férfi lépett a szepegő szép asszonyhoz. Őszi felöltőt viselt és köcsögkalapot. Nem volt színházi ember, habozva és keresgélve tévelygett a karénekesek közt. Mikor azonban meglátta Hetvicznét, egyenesen feléje tartott, megragadta a kezét és a haragtól szikrázó szemmel nézett rá.

— Én vagyok!

— Dénes!

A kegyelmes asszony összerázkódott, leej-

tette a lorgnonját és kezét a mélyen kivágott selyemderekához szorította.

Nem lehetett volna jobban meglepetve akkor sem, ha egyszerre az Ur haragos angyala áll elébe, harsonával a kezében, kihirdetvén az utolsó ítélet napját.

Gyurkovics Milán is kiegyenesedett és megemelte kalapját, mert megismerte volt miniszterét, Dénes István ő excellenciáját, akinek még adósa volt tiznapi hivataloskodással. A miniszter azonban nem vett tudomást címzetes segédfogalmazójáról, hanem a fölindulástól remegő, de parancsoló hangon fordult a szép asszonyhoz.

— Rögtön velem fog jönni!

És Hetviczné? Engedelmesen hajtotta meg a fejét és zavart mosollyal, könnyes szemmel nézte Dénest.

— Igen, Dénes, igen... Megyek már...

Elfogadta a karját és vele ment, hozzásimulva, szinte beleolvadva, öntudatlanul, mintha egy felsőbb hatalom hajtáná előre. Senki se szólt hozzájuk, a karénekesek és a munkások nem is törődtek velük. Elhagyták a színpadot, odakünn szó nélkül beszálltak a Dénes fogatába és elhajtattak. A kegyelmes asszony az öltözőben hagyta a nappali ruháját meg a komornáját, még most is szép Heléna jelmeze volt rajta és a hosszú köpönyege.

Milán tágranyitott szemmel, némán és mozdulatlanul nézett utánuk.

— Ez nem rossz! — mondta.

Gyors fölfogásu ifju volt és egy pillanat alatt mindent megértett. Megértette, hogy Dénes ő excellenciája az a nagy asszony-szelidítő, aki előtt az éleskarmu női ragadozó doromboló házi cicává szelidül.

A következő pillanatban nesztelen léptekkel ott termett mellette a direktor.

— Hamar! Most lép föl... Hol van a kegyelmes asszony?

Milán az ujjával csettintett.

— Perdü! — mondta kártyás műnyelven.

A direktor ijedten nézett rá.

— Hol van?

— Hát hol van? Elment. Eltűnt. Elutazott. Egy kis dolga akadt Pesten. Holnap ilyenkor talán visszajön megint.

Olyan dühös jókedvében volt, amit az akasztófa humorának szokás nevezni. Igen megörült, hogy talált egy embert, aki még nála is jobban meg van rökönnyödve.

A direktor ekkor kivette nagy, sárga zsebkendőjét, végigtörülte a homlokát, aztán leült egy székre és olyan hangosan lélegzett, mint egy kovács-fujtató.

Odakinn, a színpadon egy kis zavar támadt. Kalhasz a szeme fölé emelte a tenyerét és így szólt:

— Ott jön a szép királyné!

És mivel a szép királyné nem jött, Páris királyfi is a szeme fölé emelte a tenyerét.

— Ott jön?

Mind a ketten a Milán színpala mellett állottak; a főpap dühösen köhécselt, a királyfi pedig a direktorra fintorgatta az arcát, hogy mi lesz már azzal a Szép Helénával? Aztán a következő jelenetet rögtönözték:

— Mégis csak nagy kópé vagy te, Páris!

— mondta a főpap, aztán a mutatóujjával megbökte a királyfi bordáját.

A királyfi elkiáltotta magát és ijedten visszaugrott.

— Hogy is volt az a dolog a három istennővel? Az előbb nem értettem meg jól...

Páris belenyúlt a főpap tubákos szelencéjébe és egyet szippantott.

— Hjah, a három istennő! Nagyon furcsa história volt! A te kedvéért elmondom még egyszer...

Mekegő tenorhangján még egyszer belekezdett az evoé-nótába. Időközben a direktor a színpalak között fölfedezte Kinizsi Paula kisasszony zöld kalapját, amely bizalmasan közeledett épen egy ujságíró cilinderéhez.

— Hamar öltözködjék! Be fog ugrani!

A diva egykedvűen mérte végig igazgatóját, majd előkelő hangon mondta:

— Ötven forint előlegért...

Tíz perccel később, mikor Páris királyfi már harmadszor is elénekelte a krétai nótát, a főpap megint a szeme fölé emelte a tenyerét.

— Ott jön a szép királyné! Most már igazán jön!

Andalgó léptekkel, vörös parókával a fején, lorgnonnal a kezében föllépett Kinizsi Paula kisasszony... A közönség egy kicsit lármázott, néhányan püsszogni kezdtek, de a tapsolók csakhamar fölülkerekedtek. Mert Kinizsi Paula kisasszony ama művésznők sorába tartozott, akiknek a szentírásban járatos közönség sokat bocsát meg.

Hetviczné ezalatt elhajtattott a Dénes kocsi-jában. Mikor az alagutba értek, a kegyelmes ur megszólalt:

— Mi jutott eszébe? — kérdezte dühösen. — Hogy gondolhatott ki ilyet?

A kegyelmes asszony nem válaszolt. A kocsi sarkába dőlt, két kezével összefogta a köpönyegét és makacs kitartással nézte kísérőjének arcát.

— Szóljon, hogy gondolhatott ki ilyet? Ön mindennap valami új esztelenséget követ el... A neve már közszájon forog... Ön nem törődik se a nevével, se a női méltóságával... Most haza fogom vinni, de meg fogja nekem ígérni, hogy nem tesz többé ilyet... Igérje meg!

Az asszony makacs hallgatásba merült és Dénes szelidebb hurokat kezdett pengetni.

— Megígéri ugy-e, Neszti? Hiszen ön tud nagyon jó is lenni, ha akarja...

Hetviczné csak annyit értett, hogy *Neszti*-nek nevezte... A leánykori nevén szólította! Megrágadta kísérőjének feléje nyujtott kezét, ráhajolt és görcsös zokogásra fakadt. Oly ellenállhatatlanul folytak a könnyei, mintha ezzel egy régi adósságát akarná megfizetni. A forró könnyárban fölolvadt dacos szerelmének minden gyötrelme, tízéves nyomorúságának minden emléke.

Dénes nem taszithatta el magától a zokogó asszonyt. Tűrnie kellett, hogy odasimuljon a melléhez. És végig kellett hallgatnia egy különös, zavaros beszédet, melyet Hetviczné olyan édes, puha hangon sirt el, mintha imádságot mondana.

— Rossz ember vagy, Pista, rossz ember! Nincs neked szíved! Miért hagyod gyötrődni a szegény Nesztit idegen emberek közt? Mit tettél velem? Ki vagyok én most? Egyszer Neszti voltam, napfény, tavasz, édes, hóbortos, minden voltam. És most — óh, most egy idegen ember felesége vagyok...

Milán az alkotmányban.

A szinköri Szép Heléna-előadás estéje egy igen öröndetes családi eseménnyel végződött. Gyurkovics Milán ugyanis, mikor Hetviczné otthagya a színpal mögött, nagy bánatában elment az orfeumba és ott megtalálta az elveszett két fiut, Gyurkát és Sándorkát.

Először Sándort látta meg, aki a bejáratnál állott és korához illő szerénységgel udvarolt egy pisze virágáros leánynak. Milán hátba ütötte.

— Itt vagy, kölyök?

A fiu keserűen mérte végig Milánt.

— No, te betörő, ugyan szégyelhetnéd magadat!

— Hol van Gyurka?

Gyurka ott ült az egyik páholyban. Sándorka ijedten fogta meg Milán karját.

— Jaj, Milán, oda ne menj! Revolver van nála!

— Hát aztán?

— Megfogadta, hogy lelő, akárhol is ér...

— Majd adok én neki revolvért!

Szilárd léptekkel közeledett a páholyhoz, ahol Gyurka ült a kamarás Elefántovics társaságában. Rácsapott az öccse vállára:

— Szervusztok, gyerekek!

Gyurka megfordult és sötéten végigmérte bátyját.

— Nem ismerem az urat!

— Ne bomolj, Gyurka.

— Mondtam már, hogy nem ismerem az urat, kikérek magamnak minden konfidenciát!

Milán egy kicsit elbeszélgetett az Elefánttal, aztán megint Sándorkához ment, aki most a ruhatáros asszonyságnak udvarolt.

— Hát ti merre bujkáltok egy hét óta?

Eleinte ő se akart szóba állani Milánnal, de mikor a bátyja titokban egypár pofont ajánlott neki, készségesen válaszolt minden kérdésére.

— Nem bujkálunk, hanem más lakásba hurcolkodtunk... Gyurka nem akar többet velel lakni...

Aztán elmondott mindent, ami Milánt érdekelhette.

Mikor Milán ama végzetes nap reggelén eladta a ruhájukat és elutazott Kécskára, az éjszakai mulatságtól fáradt fiuk délig aludtak. Aztán fölébredtek és csakhamar megértették szomorú helyzetüket. Egész délután várták Milánt, egyre növekvő türelmetlenséggel. Este felé már olyan éhesek voltak, mint a farkasok. Sándorka ekkor magára vette a kalotaszegi varrottas mellényt, kihajolt az ablakon és föl hívta a sarki hordárt. Valami aprópénzüket még maradt, azon sonkát hozattak meg kenyeret... Megint aludni próbáltak, de nem voltak ál-

mosak, azért lámpást gyújtottak és reggelig elkártyáztak az ágyban, természetesen csak hozomra. Aztán délig aludtak és mikor fölébredtek, sötét kétségbeesés vett rajtuk erőt. Ekkor fogadta meg Gyurka, hogy agyonlővi a *betörőt*, bárhol éri is. (Előbb persze ki kell váltani a revolvért a — tisztító-intézetből.)

Rettenetes nyomoruk közepett egy csodával határos véletlen segített rajtuk. Délután ugyanis csomagot hoztak a postáról és mikor Gyurka az izgatottságtól remegő kézzel kibontotta, egy kunkorodott végű ezüst pásztorbotot talált benne. Főtisztelendő és nagyságos Gyurkovics Nektárizs küldte, a kolumbácsi címzetes prépost (in partibus infidelium). Azért küldte, hogy rakassunk bele új gránátokat. Gyurka azonnal magára vette a kalotaszegi varrottas mellényét, az ablakon át föl hívta a hordárt és elvitette az ezüst-pásztorbotot a — tisztító-intézetbe. (A boldog *Hét alvók*, a hajdani kolumbácsi egyházmegye védőszentjei, bizonyára elnézően mosolyogtak az égből.)

A hordár hozott annyi pénzt, hogy két rend ruhát kiválthattak a másik tisztító-intézetből, aztán elmehettek vacsorázni, amely fényüzésről az utóbbi időben egészen leszoktak. Mivel resteltek egy vendéglőben annyit enni, egymásután három vendéglőben is megvacsoráztak.

Másnap, midőn meggyőződtek róla, hogy Milán mégse gondol velük, Gyurka indítványára kihurcolkodtak a lakásból. Frau Annának nem szóltak semmit, amit annál könnyebben tehettek, mivel minden feltűnés elkerülésével is tudták végezni a hurcolkodást. Még csak Tauszki-szekérre se volt szükségük. Sándorka vitte az ébresztő-órát (soha senki még olyan meddő hivatást nem végzett, mint ez az örökké ignorált masina!), Gyurka pedig két fogkefét és egy pár Argosy-Braces-nadrágtartót szállított a reáltanodai új lakására... Mivel új lakásukat nem közölték senkivel, természetesen a bejelentőhivatallal se, kárba veszttek főtisztelendő és nagyságos Gyurkovics Nektárizs ur levelei, amelyekben exkommunikációval fenye-

gette két unokaöccsét, ha nem intézkednek rögtön az in partibus infidelium pásztorbot ügyében...

— Képtelen könnyelmű fiuk vagytok! — mondta korholó hangon Milán, mikor Sándorka elbeszélte neki mindezeket.

A testvérek jó ideig elváltan éltek és Gyurka, aki a francia királyok példájára nem felejtett el semmit (tanulni se igen tanult), véletlen találkozásaik alkalmával következetesen ignorálta Milánt. Annyira következetes volt ebben, hogy ha néha összekerültek a bácskai ifjak közös kártyaasztalánál, mindig csak per procuracionem érintkezett a bátyjával.

— Valaki elosztotta a kártyát! Vagy: Egy ur nem adott vizit! — mondta szomszédjának Gyurka és ilyenkor Milánra vonatkozott a megjegyzése.

Egy pár hónapig nem történt semmi olyas, amit érdemes volna följegyezni. Csak egy kósza pletykát iktatok ide, amelyről Gyurkovics Milán csik-szent-gáspári és kraszna-gelléri Gáspár Jenő utján értesült.

— Nos, mit mondtam? — szőlitotta meg egy izben a királyi asztalnok.

— Mit mondtál?

— Azt mondtam, hogy Dénes Pista feleségül fogja venni Hetvicznét.

— És nem vette feleségül.

— De el fogja venni. Jó forrásból tudom, hogy Hetvicz táborszernagy és a felesége közt tárgyalások folynak a válás dolgában... Az öreg ur a Szép Heléna-epizód óta nagyon belefáradt már az örökös családi ostromállapotba.

Milán ártatlan arccal kérdezte, hogy mi az a Szép Heléna-epizód?

— Talán csak hallottál arról a botrányról? A báróné föl akart lépni Budán, mint Szép Heléna... Dénes azonban jókor neszét vette a dolognak és megakadályozta szándékát... Karhatalommal elvezette, kocsiba pakolta és hazaküldte a lakására... Pedig kár volt! Ismerek embereket, akik sokért nem adták volna, ha Hetvicznét Szép Helén jelmezében láthatták volna.

(Milán látta és élete legszebb emlékei közé sorozta azt a látványt.)

A régi szerelmesek az este beszéltek először tiz esztendő óta. Másnap Hetviczné egy üveg atropinnal a zsebében elment Dénes Pista hugához, összecsókolta, egy kicsit sirt, majd

azt mondta, hogy a szeme láttára meg fogja magát mérgezni, ha nem hozza össze a miniszterrel... A megrémült asszony elküldött Dénesért... A régi szerelmesek aztán megbékültek és már az első találkozás alkalmával szóba került köztük a házasság.

— Nem lehet magát feleségül venni, — mondta Dénes. — Annyi botrányt követett el, hogy nem lehet...

— Próbálja meg! — könyörgött szeliden az asszony.

Dénes fél óráig föl-alá járt a szobában.

— Legyen! — mondta. — De becsület-szavamra fogadom, az első botránynál, amit az én házamban csinál, agyonlövöm magát is, magamat is. Belenyugszik ebbe?

A báróné egy kicsit elgondolkozott. Talán jobban szerette volna, ha Dénes agyonlövés helyett csak azt ígérte volna neki, hogy megveri...

— Nem bánom, — mondta. — De nekem is van egy föltételem. Ígérje meg, hogy soha egy napig se fog magamra hagyni... Szívesen kísérem el vadászataim és minden útjára. Ha ezt megígéri, akkor jótállok magamért.

Ennyiben megegyeztek és Dénes maga értesítette a táborszernagyot, hogy mire határozta el magát. Hetviczné is irt a férjének. Ezt irta neki:

«Hat hónap múlva Dénes István társaságában Olaszországba utazom. Magától függ, hogy mint Dénesné, vagy mint Hetviczné teszem-e meg ezt az utat...»

A táborszernagy dühösen elnevette magát.

— Jól van, — mondta. — Nem állhatok kegyetlenebb bosszút Dénesen, mintha hozzádom a feleségemet.

Nem lehetett már egyebet tenni. Arra sem lehetett már gondolni, hogy karddal vágják ketté a goriusi csomót, amióta a vasgyuró gárdista jobbik karja megbénult.

A válópört — Hetviczné szavai szerint — kölcsönös kiállhatatlanság alapján indították meg.

A tavasszal aztán arról értesült Milán, hogy a szép asszony tényleg Olaszországba utazott Dénessel. Még nem volt ugyan Dénesné, de már Hetviczné se volt s ez okból magukkal vitték Dénes Hugát.

Hat héttel később valami nagyon különös dolog zavarta meg Gyurkovics Milán nyugal-

mát. A
mikor

elvü
me
kesé
ván
meg
lánn
adm
hető
kerü
hasz

— ner
ország
E
emlék
azt irt
lán —
nyos
dani

Ju
Kécsk

hatj
elnő
M

mégis
A
vics
kézbe
megk
lában
Gyur
világ
ber e
azon
sőt
volna

kára,

vagy
nem
Ha v
embe
jobb

mát. A kávéházban ült és a lapokat olvasgatta, mikor a szeme a következő híren akadott meg:

A kécskai mandátum. A kécskai szabad-
elvű párt Kulcsár Sándor elnöklése alatt
megtartott mai értekezletén egyhangu lel-
kesedéssel elhatározta, hogy a Kovács Ist-
ván főispánná történt kinevezése folytán
megüresedett mandátumot Gyurkovics Mi-
lánnak fogja följárni. Gyurkovicsot kiváló
adminisztratív tehetségnek ismerik és remél-
hető, hogy tehetségének, ha majd szőnyegre
kerülnek a közigazgatási reformok, nagy
hasznát fogja látni a párt.

— Lám, — mondta Milán meghökkenve,
— nem is tudtam, hogy nekem druszám van az
országban.

Egypár nap múlva az ujságok megint meg-
emlékeztek a kécskai mandátumról. Most meg
azt írták, hogy ama titokzatos Gyurkovics Mi-
lán — akinek megválasztatása több mint bizo-
nyos — jun. 5-én programbeszédet fog mon-
dani Kécskán, ahol nagy lelkesedéssel várják.

— Ez nagyon különös, — mondta Milán.

Junius 4-én a következő táviratot kapta
Kécskáról:

«Értesítést kérünk, melyik vonattal vár-
hatjuk nagyságodat. Kulcsár Sándor, párt-
elnök.»

Milán elsápadt.

— Jézus Máriám, csak nem?! — De ha
mégis?!

Azt kellett hinnie, hogy a másik Gyurko-
vics Milánnak szóló telegramot tévedésből neki
kézbesítették és hogy megbizonyosodjék erről,
megkérdezte a rendőrség bejelentő hivata-
lában, hogy lakik-e még rajta kívül több
Gyurkovics Milán is Budapesten? Azt a föl-
világosítást nyerte, hogy Gyurkovics nevű em-
ber egyáltalában nem lakik a főváros területén,
azonban Gyurgyevicsokból, Jurkovicsokból,
sőt Gyurgyákovicsokból gazdag választék
volna raktáron.

— Nincs egyéb hátra, le kell mennem Kécs-
kára, — mondta Milán.

Mert két eshetőségre kellett elkészülnie:
vagy más valaki a kécskai jelölt, vagy ő. Ha
nem ő az és mégis leutazik Kécskára, nem baj.
Ha véletlenül ő az és nem utazik le: baj. Okos
ember a legrosszabbat várja és elkészül a leg-
jobbra.

Másnap lement Kécskára. A pályaudvaron

nagy sokaság tolongott, zászlók lobogtak és
zene szólt. A pártelnök, Kulcsár ur, akiben Mi-
lán megismerte a jószágigazgatót, levett kalap-
pal lépett hozzá.

— Tisztelt hazafi!

Semmi kétség, ő a képviselőjelölt!

Négyes fogat röpitette a kastélyhoz, utjá-
ban lovas bandérium kísérte. A lovasok közt
Milán megismerte néhány kécskai urasági lakáj
arcát, a kocsit követő kortesek pedig ispánok
és gazdasági gyakornokok voltak.

A kastélyban a bonórum direktor-pártel-
nök megmagyarázta Milánnak titokzatos jelölt-
ségének előzményeit, megmutatván neki Janky
báróné levelét, melyet Sorrentóból írt.

«Édes Kulcsár!» — írta a kegyelmes asz-
szony. — «Abból, hogy a maga vejét meg-
válasszuk kécskai képviselőnek, nem lesz
semmi. A maga vejének majd más valamit ke-
resünk, kécskai képviselő pedig Gyurkovics
Milán lesz, aki olyan ember, hogy mindenhez
ért és mindenre jó. Akarom, hogy szép válasz-
tást csináljon neki, az embereknek pedig sok
bort adjon, hogy kiabáljanak. Bandérium is
legyen, sok zászló, fáklyásmenet és aki a másik
párttal szavaz, azt el kell csapni vagy el kell
tőle venni a bérletet. Majd irok Gyurkovicsnak.
Ami a Vassék négyesfogatát illeti...» A levél
többi részében már nem volt politikai tartalma.

Milán kegyelettel nézte a cseresznyeszár-
hosszuságu betűket, melyek hóbertosan össze-
fonódtak. A kegyelmes szép asszony tehát gon-
dolt rá! (A kegyelmes szép asszony eleintén
egy csinos szivartárcát akart küldeni Milán-
nak, de aztán — bár nem volt szerénytelen
asszony — elgondolta, hogy ez talán még se
elég kárpótlás Milán megcsalatozott remé-
nyeért és szivartárca helyett a kécskai mandá-
tumot szánta neki. Irni is akart neki, bizo-
nyára írt is volna, ha közbe nem jön valami
fontosabb dolog: egy kirándulás a Vezuvra. A
közben megfélekedett mindenről, Milánról, a
képviselőségről és Kécskáról...)

Ebédig a programbeszédére készült Mi-
lán, ebédnél azonban egy lelkiismeretbe vágó
kérdésben kért fölvilágosítást a pártelnöktől.

— Kérem, minő programmal léptettek föl
engemet?

— Kormánypárti programmal...

Beszédét az alsó-kécskai községháza előtt
mondta el. Ugyanama ház előtt, amelynek ta-
nácsszobájában az elmúlt ősszel az ő csalhatat-

lan cselvágásával gulyássá aprította a kaptányt. A beszédből elég lesz kiemelnem a főbb pontokat:

A hármasszövetséghez való ragaszkodás; testvéri viszony Ausztriához, a közjogi alap fokozatos fejlesztésével; esetleg magyar udvartartás, nemzeti hadsereg és bank. Budapestnek világvárossá való fejlesztése, de nem a vidéki kulturális centrumok rovására. Tengeri és dunai hajózásunk fölvirágoztatása. — Nemzetiségi és filloxéra-kérdés gyökeres megoldása; felekezeti egyetértés; földadó leszállítása, indirekt adók eltörlése, szabad pálinka-égetés és dohánytermelés. A közigazgatás államosítása a nagyközségek autonómiájának támogatása mellett. Kécskának adassék állami gimnázium, esetleg gazdasági iskola, katonai garnizon, ménestelep, adófelügyelőség, erdészeti hivatal és vicinális vasut...

A választók nagy lelkesedéssel hallgatták Milánt, valamint — a jószágigazgató ur kívánságára — nagy lelkesedéssel hallgatták vona akkor is, ha fejenkint huszonöt botot ígér nekik.

Négy nap mulva megtörtént a kécskai választás és Milán óriási többséggel győzött.

(Megjegyzem, hogy később a négyszázötven kécskai választó közül, aki se szolgálati, se bérleti viszonyban nem állott az uradalomhoz, tiz a bírálóbizottság előtt a választás megsemmisítését kérte, «mivel Gyurkovics Milán az ország négyszázötvenhárom választói lajstromának egyikében sem szerepel mint adófizető polgár, ellenben bizonyos, hogy négy esztendő óta nem fizette meg se a hadmentességi, se egyéb adóját». A választást azonban nem lehetett megsemmisíteni, mivel a tiz aláíró közül az egyik — akinek a jószágigazgató kocsmái jogot helyezett kilátásba — a bizottsági tárgyalás napján visszavonta aláírását.)

Mikor Milán a választás után visszautazott Budapestre, a pályaudvaron két öccse fogadta, Gyurka és Sándor. Milán szívesen szorított velük kezét, Gyurkával is, megbocsátván neki félesztendőn át tanusított illetlen magaviseletét. A kocsiiban szigorú arccal fordult Sándorkához:

— Hogy vagy az érettségivel?

— Jövő hétre kaptam terminust, — mondta a megszeppent Sándorka.

— Tanulj, Sándor, tanulj, mert munka nélkül nincs jutalom... Különbén majd beszélek a professzoraidal...

Azzal Gyurkához fordult:

— Veled is van valami tervem. Majd látogass meg a napokban...

— Együtt vacsorázunk? — kérdezte Gyurka, ki úgy vélekedett, hogy a nagy napot orfeumi estével illenék megkoronázni.

— Holnap. Ma a szabadelvű klubban vacsorázom. Meg akarok ismerkedni a miniszterekkel...

Kezét fogott a fiukkal, komoly arccal bölintott, szemébe nyomta a monokliját és elment.

— Azt hiszem, máris főispán akar lenni, — mondta Gyurka.

Elmondta, hogy lett Milánból képviselő.

Szeretnék még egyet-mást elmondani Gyurka és Sándorka viselt dolgairól, de a fiatal urak (különösen a legkisebbik!) egyelőre még minden komolyság hiányában szükkölködnek, úgy, hogy mostanában nem is merném őket türelmes olvasóimmal közelebből megismertetni. Talán még benő a fejük lágya! A Gyurkovics-fiúk történetének azonban egyelőre

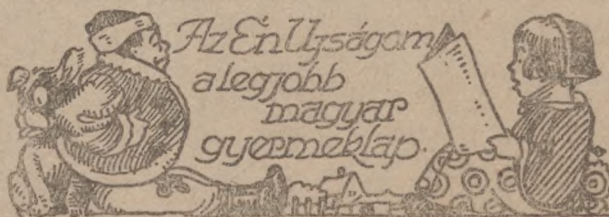
VÉGE.

Max Dürr: Steinhauser ur órája. Finoman írt bűnügyi regényt közöl a Milliók Könyve legközelebb megjelenő 41. száma. A sajtáságos jóízű humorában, igazi német kedélyében sokan fogják megtalálni idegeik felfrissülését és a nyomasztó gondolatoktól való szabadulását.

Zormay Cecil
Pécze-díjat
nyert regénye

"Régi ház"

most jelent meg
4-ik kiadásban.

Herczeg Ferenc összes munkái

I. Regények, hosszabb elbeszélések:

	Fűzve	Diszk.
Tűz a pusztában	4.—	6.50
Az arany hegedű. 10—12 ezer	4.—	6.50
A hét sváb. 2. kiadás	4.—	6.50
Magdaléna két élete	2.50	5.—
Álomország	4.—	6.50
A királyné futárja, Innocent és Mühlbeck	4.—	6.50
rajzaival	4.—	6.50
A fehér páva. Kisvárosi történet	3.50	6.—
Szerelmesek	4.—	6.50
Lélekablás	3.50	6.—
Honszerző	4.—	6.50
Andor és András, Márk Lajos rajzaival	3.20	5.70
Pogányok. Történelmi regény	5.—	7.50
Idegenek közt	2.80	5.30
Egy leány története	3.60	6.10
Szabolcs házassága	3.20	5.70
Simon Zsuzsa	3.60	6.10
Fenn és lenn	4.—	6.50

Gyurkovicsék:

A Gyurkovics-lányok	3.—	5.50
A Gyurkovics-fiúk	4.—	6.50
Gyurka és Sándor	3.—	5.50

II. Elbeszélések:

Napváros	4.—	6.50
Szelek szárnyán	3.50	6.—
Kaland	4.—	6.50
Elbeszélések	3.20	5.70
Büske, Erzsébet	3.50	6.—
Arianna	3.—	5.50
Az első fecske	3.—	5.50
Napnyugati mesék	3.20	5.70
Mutamur	4.—	6.50
Mesék. Mühlbeck Károly rajzaival	—	8.—

III. Színművek:

Kék róka. Színjáték 3 felv. 5. kiadás	2.80	5.30
Az ezredes. Vigjáték 3 felvonásban	2.50	5.—
Éva boszorkány. Színjáték 3 felvonásban	2.50	5.—
A dolovai nábob leánya. Színmű 5 felv.	2.50	5.—
A három testőr. Bohózat 3 felvonásban	2.50	5.—
Az első vihar. Színmű 4 felvonásban	2.50	5.—
Honthy háza. Színmű 3 felvonásban	2.50	5.—
Ocskay brigadéros. Tört. színmű 4 felv.	2.50	5.—
Balaton rege. Regényes vigjáték 4 felv.	2.50	5.—
Kéz kezét mos. Vigjáték 3 felvonásban	2.50	5.—
Bizánc. Színmű 3 felvonásban	2.50	5.—
Déryné ifjasszony. Színjáték 3 felv.	2.50	5.—
A kivándorló. Színmű 4 felvonásban	2.50	5.—

Megrendelhetők Singer és Wolfnernél
Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 16.

UJ IDŐK

SZERKESZTI:

HERCZEG FERENC

Az Uj Idők változatos, gazdag tartalmával, művészi kivitelű képeivel a legnépszerűbb, legolvasottabb képes hetilap. Könyvkedvezményei kiegészítik az Uj Idők magas irodalmi színvonalú közleményeit. A kettő együttvéve kitűnő és vonzó olvasmánnyal gazdagítja a magyar családok könyvtárát. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 5 kor. Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrassy-ut 16. Mutatványszám ingyen.

Milliók Könyve

Egy szám egy teljes regény, ára 40 fillér.

A Milliók Könyve 40 fillérért egy teljes, befejezett regényt ad. A legérdekesebb magyar regényeket és a világirodalom legelterjedtebb, legnépszerűbb regényeit. Eddig 40 regény jelent meg:

1. Herczeg Ferenc: A lóp virága
2. Szomaházy István: Mesék az írógépről
3. Farkas Pál: Egy önkéntes naplója
4. Conan Doyle: Az üldöző
5. Mikszáth Kálmán: Galamb a kalitkában
6. Pemberton: A kronstadti kém
7. Heltai Jenő: Family Hotel
8. Möller: Az aranycsináló regénye
9. Farkas Pál: Az üteg
10. Feuillet: Egy szegény ifjú története
11. Szomaházy István: A méltóságos asszony
(A Mesék az írógépről regényciklus II. regénye).
12. Conan Doyle: A nábob kincse
13. Bródy Sándor: A tanítónő
14. Ohnet: Alkony
15. Herczeg Ferenc: A Gyurkovics lányok
16. Zola Emil: Nantas
17. Szikra: Bevándorlók
18. Croker: Lady Hildegard
19. Gábor Andor: Untaugliu úr
20. Savage R. H.: Hivatalos feleség
21. Biró Lajos: A diadalmasszony
22. Chantepleure: Bonaparte ezredese
23. Szomaházy: A méltóságos asszony lovagjai
24. Futrelle: Dolly vőlegénye
25. Pekár Gyula: Hatalom
26. D. Murray: A püspök kalandja
27. Herczeg Ferenc: A Gyurkovics fiúk
28. Blicher-Clausen: Feri bácsi
29. Bárony István: Királytigri
30. George Sand: Leoni Leo
31. Mikszáth Kálmán: Az eladó birtok
32. Schultze: Szent József csodatétele
33. Elvestad: A rejtelmes kocsi
34. Malonyai: A tartódi medvehajtás
35. Szomaházy: Aranykő
36. Greville: Dózia
37. Farkas Pál: Kuthy Etelka
38. Turgenjeff: Tavaszi hullámok
39. L. J. Vance: A sziget kincse
40. Herczeg F.: Gyurkovics Milán mandátuma

ELŐFIZETÉSI DIJ A MILLIÓK KÖNYVÉRE

félévre (13 regény) ... 5.— korona
egész évre (26 regény) ... 10.— korona
mely összeg postautalványon küldendő.

A MILLIÓK KÖNYVE KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 16. SZÁM

SINGER ÉS WOLFNER
KIADÁSAI BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 16.

Uj szépirodalmi könyvek

SINGER ÉS WOLFNER
KIADÁSAI BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 16.

Herczeg Ferenc: Tűz a pusztában

Herczeg Ferenc az ő mesteri tollával abból az időből mond el egy történetet, amikor még napirenden voltak a boszorkánypörök. Ily pör hőse a szépséges Ninon is, aki egy finom, nagyúri kastélyból kerül le a Tisza mellé, ahol éjszakánként különös, rejtélyes fény gyullad ki a sötét rónán, amely a néphit szerint ördögi fény. Bábajos játék a „Tűz a pusztában”, Mária Terézia korának regényessége él lapjain, a fantasztikum ölelkezik benne a valósággal. — A hosszabb elbeszéléseken kívül a kötet még néhány újabb novellát közöl Herczeg Ferencről. Ára fűzve 4 korona, kötve 6 korona 50 fillér.

Őszi utazások a vörös postakocsin

Regény

Irta: Krúdy Gyula

Apró feljegyzések a Szindbád költőjének ifjúságáról, Krúdy prózájának elandalító és szerelmes puskinii zenéje, ezek gyönyörködtetnek az „Őszi utazások a vörös postakocsin” című munkájában is, amely a tavasz egyik legszebb ajándékát hozza. Ez a könyv a második része az annakidején olyan nagy sikert aratott „Vörös postakocsi”-nak. Ára 5 korona.

És mégis szép ez a világ

Irta: Garády Viktor

A kék Adria titkait tárja ki Garády Viktor e könyvében. Az olvasó mintha kirándulásokban venne részt, búvárként száll le a tengerfenékre, ahol csodálkozásra készíttet a folyvást megújuló, mindenütt jelenlévő élet. A könyv valósággal himnusza egy természetimádó embernek. Ára 4 korona.

Herczeg Ferenc: A hét sváb

Regény

Második kiadás

Szabadságharcunk nagy napjairól mesteri tollal megfestett regény, mely megkapó képekben állítja elénk a délvidéki svábok szereplését nagy nemzeti küzdelmeinkben. — Egyike az utóbbi évek legszebb regényének. Fűzve 4 korona, kötve 6 korona 50 fillér.

Szederkényi Anna: Lángok, tüzek

Regény

A szerelem örök rejtélyébe világít ez az új regény, amelyben Szederkényi Anna azt a leánytípust írta meg, amely nemcsak hallani és olvasni akar a bátor, egyéni életéről, hanem végig is akarja csinálni a maga boldogságára és a maga veszedelmére. Ára 4 korona 50 fillér.

Balla Ignác: Az ő keze

Regény

A női szépség himnusza ez a könyv, amelynek egyik főmomentuma, hogy az emlék erősebb, mint maga az életünk. Ezt érzi a regény hőse, egy férfi, akinek fájdalmában benn zokog mindenkinek a fájdalma, akik a szerelemben a tökéleteset keresték. Ára 4 korona.

Biró Lajos: Lilla

Biró Lajos legújabb elbeszélő kötetében jelent meg a Modern Szinpad nagysikerű műsordarabja, a „Lilla”. A kötet ezenkívül még tartalmazza a kiváló írónak életétől lüktető, nagyszerűen megírt 19 elbeszélését.

Ára 4 korona.

Surányi Miklós: A trianoni páva

„A trianoni páva” regénye mintha egy Biedermeyerszinpadi függönye mögül tűnne elő. Olyan mint a szivárványos álom. S mégis több ennél: egy darab európai idő él benne. Ferenc császár és király alatt szerettek és ábrándoztak így a magyar urak, mint az a nemes Domoszlai, akinek sorsa, végzete „A trianoni páva”. Ára 4 korona.

Malonyai Dezső: A virtus II. kiadás

Bene Ábris, Malonyai regényének hőse, aranyoskedvű, csupa szív gavallér. A rakoncátlan fiu akkorára dagasztotta magát a virtust, hogy derék munkássá vált, nagy ámulatára a vármegye előkelőségeinek, a kitiűnő cimboráknak, a cigánybandának és az örmény uzsorásoknak, akik soha ilyen egészen újfajta virtust még nem tapasztaltak. Ára 4 korona 50 fillér.

Szomaházy István: Páratlan szerdák

Regény

Szomaházy István az asszonyi lélek kitiűnő ismeretével mond el egy történetet, amely, mint legtöbb nagysikerű munkája, a budapesti életből nőtt ki. Ára 4 korona.

Most jelent meg!

Singer és Wolfner kiadása Budapest

Regény, ára 5 korona

Krudy Gyula: Őszi utazások a vörös postakocsin

Ingyenkönyv

A könyv címe:

„Az egészség utmutatója“

Tartalma: 1. Az ideggyengeség és vérszegénység ezernyi bajai. 2. Légzési bajok, köhögés és tüdővész. — 3. Csúsz, rheuma, köszvény, ischias, zsába, ideglobok stb. — 4. Gyomor- és bélbajok, rossz véralkat. — Függelék: 5. Időelőtti elgyengülés, előregedés. Kíváncsi kézzel küldi meg ezen könyvet díjtalanul és bérmentve: Török József cég központja Budapesten, VI. Király-utca 12. I. 8.

Most jelent meg magyar nyelven, kivonatban Dr. Coole bostoni tanár világhírű könyve. Megtalálja abban a beteg a biztos gyógyulására, erősödésére és bajainak enyhítésére a biztos irányítást.

Női

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamartól fentartott nyilvános, három évfolyamu Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban. Érettségi vizsgálat. Állásközvetítés. Inter-nátus. Értesítőt ingyen küld az igazgatóság

Patkánin!

tökéletes biztos patkányirtószert (nem mérgező!) emberre és háziállatokra nem veszélyes. Reitter Oszkár nagybecskereki ny. főkapitány és fajbaromfitenyésztőnek találma-nya, egy doboz 3 K. Ismerető leírást kérésre ingyen küld a Patkánin-gyár egyedüli elárúsítója, a Torontáli Agrárbank R.-T. Nagybecskerek.

Törv. védve.
Jótállás biztos
eredményért!!

Viszketegség

bőrbaj, sörög, rühesség ellen az egyetlen gyors hatású szer a „Basa-kenőcs“!

Színe sárga, szaga kellemes. Kis doboz 3 K, nagy doboz 5 K, család doboz 9 K, hozzávaló szappan 2 K használati utasítással. A pénz előleg beküldése esetén postaköltséget nem számítok. Kapható Szent János gyógyszertárban Csantavér. Budapesten Török gyógyszer-tárában Király-utca 12, Andrássy-út 26. Utánzatoktól óvakodjunk!

Szövőkészülék !!!

Népszerűsített minden házi-asszonynak harisnyák, fehérneműk, ruhák és szövetek kijavításához. Egyszerű kezelés. Tiszta munka. Megkezdett próbamunkával 7 korona 80 fillér. GROSS ANTAL, BUDAPEST, VIII. kerület, József-körút 23.

Milliók Könyve

egy szám ára:

40 fillér

A tojás drága., Pax' tablettá

segítségével tojás nélkül is szép színű, kiadós és jól emészthető tésztát és süteménykészít

minden háziasszony!

A „Pax“ felülmúlhatatlan!

Kérjen próbaküldeményt!

Egy 50 filléres doboz „Pax“ tablet-tával 10 tojást lehet megtakarítani.

2 dobozt (20 tablettá) 1 korona beküldése ellenében bérmentve szállít a Központi Iroda, Budapest, VII. Rákóczi-út 24. Telefon: József 28-65. — Főelárúsítókat és kerületi képviselőket keresünk.

Spiritusz

petroleum, szén, fa nem kell, ha szab. „Carbon“ gyorsfőzőt használ!

Legolcsóbb főzés. Ára 20 adag Carbonnal 10 korona, tábori gyorsfőző 15 korona. Baltás Károly Budapesten, VII. Hársfa-utca 10/B.

Bokor

Paprika

Szeged

Sürgöncím:
„Ferry“ Szeged

Kézzel himzett vagy előrajzolt

divatos női bluzok, női ruhák, gyermekruhák, ernyők, valamint függönyök, vitrageok, ágyterítők és asztalterítők, kerti párnákat olcsón vásárolhat üzleteimben.

Horvát Ákos.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 24.

Fiókházaim: IV. Várház-körút 6. IV. Kossuth Lajos-utca 6. szám és V. kerület, Lipót-körút 18. szám.

~ NAGY VÁLASZTÉKBAN
WESZELY ISTVÁN-NÁL
~ BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 9. ~

Óvjuk Önt!!!

Fiókjaink
nincsenek

világhírű „keleti gyöngyeink“ silány utánzatától. Az eredeti keleti gyöngyöklierek, fülbevalók, csavarok, lorgnettáncok stb. finom ékszer-munka, csakis és közvetlenül tőlünk szerezhetők be! Kicsinybeni eladásnál privátoknak is nagybani áron! Orient Perlen-Engrosshaus Wien, II., Praterstrasse 50/M. A keleti gyöngyöklierek pótlása az igaz gyöngynek! A legjobb szakembert megteveszt! Kérje azonnal új prospektusunk díjmentes megküldését. — Az igazgatóság.

Fiatalos üde arcibőrt!

varázsol elő 10 nap alatt és eltávolít minden teinhibát u. m. mitesszer, pattanás, sárgafolt, ránc, orrvörösség, likacsos, hervadt, petyhüdt bőrt a Dr. Kayserling-féle szépítő-szer. A kura egyszerű, otthon végezhető, minden feltűnés nélkül. Belejezése után az arcibőr ragyogó szépségben, gyermeki üdőségben és tisztaságban pompázik. 1 üveg 12 korona 50 fillér bérmentve. Diszkrét szétküldés utánvétellel, vagy az összeg előzetes utalványozása ellenében. Gyár: Hivaryon & Co. Szétküldési hely: GROSS ANTAL, BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KÖRÚT 23/10. SZÁM.

HATSCHEN FARKAS
Budapest, Károly-körút 26

Szivességet tesz nekünk és hirdetőinknek, ha rendelésénél hivatkozik a Milliók Könyvére!

Müller Az én módszerem

2. kiadás

Kétségkívül mindenkinek egyik legfontosabb kötelessége a test ápolása, ami az egészségnek is alapja. „Az én módszerem” a test kultúrájának céltudatos fejlesztője, ezért forog ez a könyv sok ezer és tizezer példányban minden nyelven közkezen. Magyarul is már 10.000 példány fogyott el. A könyv népszerűsége napról-napra emelkedik, mert a legideálisabb módon mozditja elő azt a törekvést, hogy egészségünket testünknek a fejlesztése révén óvjuk meg.

A könyv ára 2 korona.

Singer és Wolfner könyvkiadóhivatala, Budapest, VI. Andrásy-út 16.

Báró Proff Kocsárdné A svéd gimnasztika

94 ábrával

Az egész világon diadalra jutott svéd tornarendszer gyakorlásához nyújt útmutatást ez a könyv, mely épp úgy nélkülözhetetlen a szülőknek, kik gyermekeik testi épségét és fejlődését szem előtt tartják, mint minden tornatanárnak, tanítónőnek és szakembernek.

Ára füzve 2 korona.

Singer és Wolfner könyvkiadóhivatala, Budapest, VI. Andrásy-út 16.

Kedvezmény a Milliók Könyve előfizetőinek

Croker regényei kötetenként

60
fillérért!

CROKER regényei nem társadalmi problémák boncolása, hanem érdekfeszítő történetek izgató előadása. Az Indiák titokzatos világában, a Gangesz napfényes vidékén játszódnak le regényei, amelyekről bátran el lehet mondani, hogy aki belefogott az olvasásukba, nem tudja mindaddig letenni, amíg a könyv végére nem ért.

Az eddig megjelent kötetek a következők

kötet	korona
1— 3 Jasra gyöngyök	1.80
4— 6 Családi hasonlatosság	1.80
7— 9 Spanyol nyakék	1.80
10—12 Asszony-e vagy leány	1.80
13—15 Barrington Diana	1.80
16—18 Női diplomata	1.80
19—21 A milliomos	1.80
22—24 Az ő családja	1.80
25—27 A falu szépe	1.80

Megrendelhetők: kötetenként 60 fillérjével, vagy egy teljes regény (3 kötet) 1 kor. 80 fillérért. — Bekötve 3 kor. 60 fillér.

A MILLIÓK KÖNYVE kiadóhivatala
Budapest, VI. Andrásy-ut 16. szám.

M
10.750/40